

Az angol nyelv logikája

2. kiadás

Az angol nyelv összefoglalása

E-könyv

Írta: Béres Miklós

I. rész

E könyv célja, hogy megtapasztald: nyelvet tanulni nem nehéz és a tanulás pillanata a megértés. Átfogó képet nyújt a nyelvről, rendszerbe szedi a tudást, az általam elképzelhető leghatékonyabb formában.

Végigvezetlek a folyamaton, amivel a nyelvtan legfontosabb részeit könnyen megértheted. A végén a legbonyolultabb szerkezetek és igeidők is olyan egyszerűek lesznek, mint az első oldalak anyaga.

A lehető legegyszerűbb formájában tüntetem fel az angol nyelvet – ezért a könyv nem terjed ki minden részletre. A célom, hogy megérezd, hogyan épül fel a nyelv.

Itt alapvető törvényeket olvasol. Minden mondatnál, még a leghosszabbaknál is érvényesek. Ezért kell jó előre megérteni. Ha azt írom, hogy „mindig”, az azt jelenti: 1000 esetből 999. Az biztos, hogy az itt leírtak alól csak a nyelv elenyésző töredéke tud meglógni.

A koncepciókat megtanulni nem nehéz – de nem tudjuk, mikor történik meg. Csak gondolkodni kell, és egyszer csak megérkezik. A fény felgyullad. A többi információt mellesleg fogod megtanulni.

Használható tudás abból lesz, ha koncepciókat gyűjtünk és nem definíciókat, mert a definíciókat nagyon nehéz megtanulni, míg a koncepciókat nagyon nehéz elfelejteni.

A koncepciók már ismert gondolatok, gondolatkörök, amelyekre könnyedén visszagondolhatunk, mert a magjukat megértettük vagy megalkottuk. Hogyan érdemes koncepciókat alkotni? Úgy, hogy a megtanultakat teljes rendszerbe illesztjük, amely rendszerre onnantól egységként emlékezhetünk vissza.

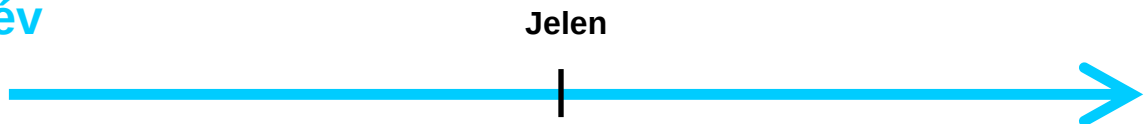
Nézzük meg ezt egy egyszerű példán, amely később hatalmas hasznot hoz – gondoljuk át a szófajokat.

Négy fő szófaj van a világon: **főnév**, **melléknév**, **határozó** és **ige**. A többi arra való, hogy őket helyettesítse (névmások, igenevek) vagy összekapcsolja (kötőszavak, viszonzyszavak).

A főnév egy dolog. Egyértelműen megfeleltetem vele – hosszú távú (örök). A múltról és a jövőről egyaránt univerzálisan beszél.

Én *egy ember* vagyok – mindig az voltam, és addig leszek ember, amíg élek.

Főnév

A melléknév ennek a dolognak a tulajdonsága – középtávú. A jelenlegi tulajdonság a múlt egy adott pontjától a jövő egy adott pontjáig.

Én *magas* vagyok – de nem voltam és nem leszek mindig az.

Melléknév

A határozó a dolognak az állapota – rövid távú. A jelen pillanatra igaz, a múlt alapján.

Én *jól* vagyok – de lehet, hogy mindjárt rosszul leszek.

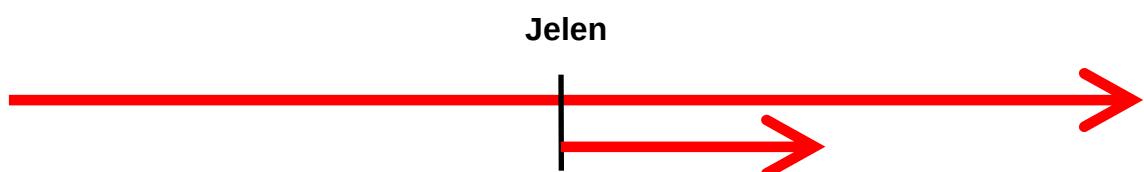
Határozó

Az ige az, amit a dolog tesz, vagy csinál – mozzanatos vagy általános (örök). A jelen pillanatból indul ki, vagy időtlen.

Mondhatom azt, hogy *élek* (általában) vagy *kiabálok* egyet (most, mindjárt).

Ige

Miért csak ezek vannak, és miért nem lesz soha többféle? Mert lefedik a lehetőségeket, és teljes rendszert alkotnak. Nincs többre szükségünk.

A két legfontosabb szófaj
a **főnév** és az **ige**.

Mindkettő általános, örök; ők tartalmazzák a legtöbb információt a jövőről, és mind a kettő dologi jellegű: mint a dolog (főnév) és a dolgozás (cselekvés, azaz ige).

A **melléknév** és a **határozó**
a dolog és a cselekvés *jellege*.

Sőt, a határozó a melléknévnek is jellege. A melléknév „mellékneve”. E két szófajt az angol nyelvben nem is mindig lehet megkülönböztetni:

Fast = gyors, gyorsan
Better = jobb, jobban
How? = Milyen? Hogyan?

A mondataalkotásban ezért a melléknevek nem vesznek részt. Ha kihúznánk a mellékneveket a mondatokból, nem történne semmi azok struktúrájával.

A könyvben végignézzük, hogy e szófajok – főleg a főnév, az ige és a határozó – milyen mondatrészek helyén szerepelhetnek, és hogyan építik fel a nyelvet.

MONDATSZERKEZET – 1.

A kijelentés

Az angol nyelv kijelentő mondatai három részből állnak, és mindig ebben a sorrendben:

SZEMÉLY

SEGÉDIGE

INFORMÁCIÓ

A **SZEMÉLY** a mondat főszereplője. Addig tart, amíg meg nem határoztam, hogy kiről, miről mondok valamit.

Az **INFORMÁCIÓ** mindaz, amit erről a személyről el akarok mondani. Tartalma lehet létezés vagy cselekvés.

A **SEGÉDIGE** kapcsolja össze a SZEMÉLYT az INFORMÁCIÓVAL. Ez mutatja meg, hogy hogyan vonatkozik a személyre az információ.

Akármilyen hosszú a mondat, mindig így viselkedik. A mondatok értelme tehát:

ERRE	ÍGY VONATKOZIK	EZ
ALANY	SEGÉDIGE	ÁLLÍTMÁNY
X	=	Y

SZEMÉLY – 1.**A személyes névmás**

I	(áj)	én
you	(jú)	te
he	(hí)	ő (férfi)
she	(sí)	ő (nő)
it	(it)	ez
we	(uí ¹)	mi
you	(jú)	ti
they	(žéj ²)	ők

A személyes névmás a főnevet helyettesíti. Azt, akiről mondani akarok valamit. A legegyszerűbb elem, amely a **SZEMÉLY** helyén állhat.

¹ A „w” betű hangja nem „vé” hanem „u”.

² A zöngés „th” „ž” hangja a nyelveddel a két fogsorod között kimondott „z”.

SEGÉDIGE – 1.

A létezés

A „BE” (van) segédige – a létige

I	am (em)	vagyok
you	are (ár ³)	vagy
he	is (iz)	van
she	is (iz)	van
it	is (iz)	van
we	are (ár)	vagyunk
you	are (ár)	vagytok
they	are (ár)	vannak

A BE (van) segédige dolga elmondani a **SZEMÉLYRŐL**, hogy az *micsoda/kicsoda*, *milyen*, vagy *hogyan* van.

Tehát *főnevet* (micsoda/kicsoda), *melléknevet* (milyen), *határozót* (hogyan) kapcsol a **SZEMÉLYHEZ**.

A létezés a jelen pillanatban igaz. Mintha megállítanánk az időt. Ellenőrizd le ezt a következő oldal mondataival:

³ A „r” hang sosem pörög, mindig lusta. Tedd a nyelved, amilyen hátra csak tudod, és mondd: „r”. Ha alig hallod, akkor jó.

INFORMÁCIÓ – 1.

A BE segédige információja főnév, melléknév vagy határozó.

I	am	Frank. (frenk)	főnév	Frank vagyok.
You	are	the boss. (žö bossz)	főnév	A főnök vagy.
He	is	a boy. (ö boj)	főnév	Ő egy fiú.
She	is	a girl. (ö görl)	főnév	Ő egy lány.
It	is	good. (gud)	melléknév	Ez jó.
We	are	here. (hír)	határozó	Mi itt vagyunk.
You	are	there. (žer)	határozó	Ti ott vagytok.
They	are	well. (uell)	határozó	Ők jól vannak.

A főnév lehet egyes vagy többes számú, illetve határozott vagy határozatlan. A határozottságot a **névelő** dönti el. A többes számot a főnév végén a többes szám jele, „s” jelöli:

a doctor (ö daktör) – **egy** orvos
 the doctor (žö daktör) – **az** orvos
 doctors (daktörz) – orvosok
 the doctors (žö daktörz) – **az** orvosok

I am a doctor. – Egy orvos vagyok.
 You are the doctor. – Te vagy az orvos.
 We are doctors. – Orvosok vagyunk.
 They are the doctors. – Ők az orvosok.

SEGÉDIGE – 2.**A cselekvés****A „DO” (tesz, csinál) segédige**

I	do (dú)	teszek
you	do (dú)	teszel
he	does (dáz)	tesz
she	does (dáz)	tesz
it	does (dáz)	tesz
we	do (dú)	teszünk
you	do (dú)	tesztek
they	do (dú)	tesznek

A DO segédige feladata elmondani, hogy a **SZEMÉLY**

1. **mit csinál** (általában), vagy
2. **mit tesz** (most, a jelen pillanatból kiindulva).

1. Az általános cselekvés (csinál, szokott tenni) az, amit a **SZEMÉLY** mindig is csinál.

„Én eszem húst.” Ez mindig így van.

2. A jelen pillanatból kiinduló cselekvés (tesz) mozgásba lendül, kimutat a helyzetből. Mintha azt mondanád: „Na, megyek.”

Az éppen tartó cselekvést az angol nyelvben nem igével fejezzük ki. Erről később, az Igenevek fejezetben.

INFORMÁCIÓ – 2.

A DO segédige információja ige

I	do	go. (gó)	Én megyek.
You	do	eat. (ít)	Te eszel.
He	does	sleep. (szlíp)	Ő alszik.
She	does	come. (kám)	Ő jön.
It	does	stand. (sztend)	Ez áll.
We	do	drink. (drink)	Mi iszunk.
You	do	run. (rán)	Ti futtok.
They	do	play. (pléj)	Ők játszanak.

A DO mellett használjuk az igét. Az ige a leggyakrabban cselekvést fejez ki. Jellege örök (általános) és a jövőbe mutató (mozgásba lendülő).

Az igének lehet **tárgya** – egy dolog, azaz főnév.

I do drink water (uótör). – Én iszom vizet.

We do eat a cake (ö kéjk). – Mi eszünk egy sütit.

Az igéhez tartozhat **határozó** (milyen módon):

I do run quickly. (kuikli) – Gyorsan futok.

Az ige tárgya lehet a személyes névmás vonatkozó vagy visszaható alakja is:

Személyes névmás			
alanyi	vonatkozó		
I	me	(mí)	engem, nekem, stb.
you	you	(jú)	téged, neked, stb.
he	him	(him)	őt, neki, vele, stb.
she	her	(hör)	őt, neki, vele, stb.
it	it	(it)	ezt, ennek, vele, stb.
we	us	(ász)	minket, nekünk, stb.
you	you	(jú)	titeket, nektek, stb.
they	them	(žem)	őket, nekik, stb.

Személyes névmás			
alanyi	visszaható		
I	myself	(májszelf)	magam, -nak, stb.
you	yourself	(jorszelf)	magad, -nak, stb.
he	himself	(himszelf)	maga, -ának, stb.
she	herself	(hörszelf)	maga, -ának, stb.
it	itself	(itszelf)	maga, -ának, stb.
we	ourselves	(árszelvz)	magunk, -nak, stb.
you	yourselves	(jorszelvz)	magatok, -nak, stb.
they	themselves	(žemszelvz)	maguk, -nak, stb.

I do know (nó) you. – Ismerlek téged.

He does call (kól) her. – Ő felhívja őt.

You do love (láv) yourselves. – Ti szeretitek magatokat.

SZEMÉLY – 2.

A bővített főnév – a főnévi szerkezet

A (melléknévvel bővített) főnévi szerkezet felépítésével a főnév helyén használható szókapcsolatot alkotunk. Nézzük meg először a **SZEMÉLY** helyén.

A főnévnek lehet mellékneve (hiszen a dolog lehet valamilyen):

A red dog **is** here.
(Ö red dag⁴ iz hír.)
Egy piros kutya van itt.

A melléknévnek lehet határozója (hiszen a dolog lehet valamennyire olyan):

The stunningly red dog **is** here.
(Žö sztáningli red dag iz hír.)
A döbbenetesen piros kutya van itt.

A névelő mindig a szerkezet legelejére kerül.

⁴ Az „o” hang a zárt „o” és „a” között van. Ha sem tiszta „o”-t, sem tiszta „a”-t nem hallasz, akkor jó.

A számok is névelőként viselkednek.

a house (ö háosz⁵) – egy ház
 one house (uán háosz) – egy [adott] ház
 two houses (tú háosziz) – két ház
 three houses (szrí⁶ háosziz) – három ház
 four big houses (fór big háosziz) – négy nagy ház

A mellékneveket fokozhatjuk.

a tall man (ö toll mæn⁷) – egy magas férfi
 a taller man (ö tollör mæn) – egy magasabb férfi

A magasak közül a legmagasabb nyilván egy konkrét dolog vagy személy, ezért a felsőfokú melléknévvel ellátott főnévi szerkezet határozott névelőt kap.

the tallest man (žö tollöszt mæn)
 a legmagasabb férfi

A középfok jele egy szótagú és y-ra végződő két szótagú mellékneveknél „-er”, a felsőfok jele „-est”.

⁵ Két magánhangzó egymás mellett mindig összemosódik. A house „áo” hangjában az „o” elhal, alig hallatszik.

⁶ A zöngétlen „th” hang „sz” hangja a nyelveddel a két fogsorod között kimondott „sz”.

⁷ A „man” zárt „e” hangját így add ki: a száddal „a”-t formálva mondd: „e”.

Ha középfokú szerkezettel is konkrét dologra utalok, akkor ott is használhatok határozott névelőt.

the easy thing (ži⁸ ízi szing) – **a** könnyű dolog
the easier thing (ži ízi szing) – **a** könnyebb(ik) dolog.

A két szótagú (de nem y-ra végződő) vagy hosszabb mellékneveket a **more** (itt: jobban, inkább) és a **the most** (itt: a legjobban, a leginkább) használatával fokozzuk. Vedd észre, hogy a fokozott melléknév (*more enormous*) is határozóval bővített melléknév.

an⁹ enormous bridge
(ön inormösz bridzs)
egy hatalmas híd

a more enormous bridge
(ö mór inormösz bridzs)
egy hatalmasabb híd

the most enormous bridge
(žö mószt inormösz bridzs)
a leghatalmasabb híd

A bővített főneveket; határozóval árnyalt mellékneveket egységként kezelhetjük, és a főnév, melléknév helyén használhatjuk – mintha egyetlen szó lenne.

⁸ A magánhangzóval kezdődő szavak előtt a határozott névelő kiejtése: „ži”.

⁹ A magánhangzóval kezdődő szavak előtt a határozatlan névelő: „an”.

A főnév további tulajdonsága, hogy birtokos szerkezetbe helyezhető:

Személyes névmás			
alanyi	birtokos		
I	my	(máj)	az én...
you	your	(jor)	a te...
he	his	(hiz)	az ő...
she	her	(hör)	az ő....
it	its	(itsz)	ennek a...
we	our	(áor)	a mi...
you	your	(jor)	a ti...
they	their	(žer)	nekik a...

A birtokos névmás is névelőként viselkedik:

A car	Egy autó	My car	Az én autóm
The house	A ház	Your house	A te házad
The red dog	A piros kutya	Her red dog	Az ő piros kutyája

Használjuk az eddig látott, lehetséges SZEMÉLY-eket:

It	is	red.
The bridge	is	red.
The most enormous bridge	is	red.
My most enormous bridge	is	red.
She	does	drink water.
The dog	does	drink water.
The stunningly red dog	does	drink water.
Her stunningly red dog	does	drink water.

INFORMÁCIÓ – 3.

Az ige tartozékai

Tárgy

Az igének lehet **TÁRGYA**, hiszen lehet *valamit* enni, csinálni, stb. A magyar nyelvben a tárgy ragja, a „t”, az angol nyelvben a főnév helye jelzi, hogy az ige (a cselekvés) tárgyáról van szó.

She does eat fish. (Sí dáz ít fis.)
Ő eszik **halat**.

You do play tennis. (Jú dú pléj tenisz.)
Ti **teniszt** játszottok. (Teniszezték.)

A főneveket, akár a fent felépített főnévi szerkezeteket szintén használhatjuk a **TÁRGY** helyén, hiszen főnevek.

We do build the most enormous bridge.
(Uí dú bild žö mószt inormösz bridzs.)
Mi építjük **a leghatalmasabb hidat**.

She does call the tallest man.
(Sí dáz kól žö tollöszt mæn.)
Ő hívja **a legmagasabb férfit**.

Határozó

Az igének **HATÁROZÓJA** is lehet, hiszen lehet *gyorsan* futni, *itt* aludni.

I do run quickly. (Áj dú rán kuikli.)
Én gyorsan futok.

They do sleep here. (Žej dú szlíp hír.)
Ők itt alszanak.

A határozókat is lehet fokozni, éppúgy mint a mellékneveket:

Quickly. More quickly, The most quickly.
Gyorsan. Gyorsabban. A leggyorsabban.

We do play the most stunningly.
(Uí dú pléj žö mószt sztáningli.)
Mi játszunk a legdöbbenetesebben.

They do eat the most quickly.
(Žej dú ít zö mószt kuikli.)
Ők esznek a leggyorsabban.

Nemcsak határozószókról és határozókról, hanem határozói szerkezetekről is beszélhetünk. Például „az asztal alatt” megfelel annak, hogy „ott”. Tehát: helyhatározó.

A névutók (előtt, alatt, mögött, után, stb.) az angol nyelvben előljárók (a főnév elé kerülnek), és a helyhatározókkal, időhatározókkal egyenértékű szerkezetet hoznak létre.

Határozói szerkezet (előjárós főnév)

under the table (ándér žö tébl) – az asztal ***alatt***
with the astronaut (uiž ži esztronót) – az űrhajóssal
in the car (in žö kár) – az autó***ban***

Használjuk a határozói szerkezeteket az ige **HATÁROZÓJAKÉNT**.

I do eat ***under*** the bridge. (Áj dú ít ándör žö bridzs.)
Én a híd ***alatt*** eszem.

He does run ***to*** the doctor. (Hí dáz rán tu žö dáktör.)
Ő az orvos***hoz*** fut.

She does play ***with*** the stunningly red dog.
(Sí dáz pléj uiž žö sztáningli red dag.)
Ő a döbbenetesen piros kutyá***val*** játszik.

A leggyakoribb előjárók listáját megtalálod a 2. Kiegészítés fejezetben.

KIEGÉSZÍTÉS – 1.

A rövidítés

A segédigét rövidíthetjük. Ezzel gördülékenyebbé tesszük a szöveget, a mondat jelentését pedig puhítjuk. Csak a segédigéket rövidítjük, a többi szófajt nem.

	A BE rövidítése
I am Frank.	I'm Frank.
You are a girl.	You're a girl.
He is a boy.	He's a boy.
She is the doctor.	She's the doctor.
It is a bridge.	It's a bridge.
The doctor is here.	The doctor's here.
We are big.	We're big.
You are good.	You're good.
They are well.	They're well.

A DO azt jelenti: cselekszik. Az ige is cselekvést jelöl. A DO mellett csak igét, az igét csak a DO mellett használhatom. Ezért a DO kihagyható a kijelentő mondatból – ettől még egyértelmű marad a mondat.

	A DO „rövidítése”
I do go.	I go.
You do sleep.	You sleep.
He does eat.	He eats.
She does stand.	She stands.
The doctor does play.	The doctor plays.
We do come.	We come.
A Do kihagyásakor az ige megkapja a Do ragját. Mivel 3. személyben van ragja a Do-nak, ez csak 3. személyben történik meg. A cselekvés mondatainak leggyakoribb formája ez.	

KIEGÉSZÍTÉS – 2.

Elöljárók

Időhatározó		Helyhatározó	
on	a hét napjain	rajta valamin, műsoron	
	on Sunday vasárnap on Fridays pénteken (péntekenként)	on the wall a falon on the table az asztalon on TV a TV-ben on the radio a rádióban	
in	hosszabb időszakon belül (hónapok, évszakok, év)	benne valamiben	
	in August augusztusban in winter télen in 2005 2005-ben	in the house a házban in the book a könyvben	
	időtartamon belül	országban, városban	
	in an hour egy órán belül	in London Londonban in England Angliában	
at	rövidebb vagy pontos idő	mellett, -nál/nél ott, az eseményen	
	at night éjszaka at the weekend hétvégén at 9 9-kor	at the door az ajtónál at the wall a fal mellett at the table az asztalnál at the cinema a moziban	
since	adott pillanattól kezdve		
	since 1920 1920 óta		

for	egy adott időtartamig	valakinek, valakiért (cél és részeshatározó)
	for 2 years két éven át	for my wife a feleségemért a feleségem számára

through	adott időtartamon át	valamin át, keresztül
	through the egész évben year	through the az alagúton tunnel keresztül

ago	adott idővel ezelőtt
	2 years ago 2 évvel ezelőtt

before	múltbeli pillanat előtt	tárgy, személy előtt
	before 2004 2004. előtt	before me előttem

in front of	tárggyal, személlyel szemben
	in front of the a házzal house szemben

behind	tárgy, személy mögött
	behind the a fa mögött tree

between	két időpont között	két dolog között
	between 12 dél és 4 óra and 4 között	between the az ablakok windows között

among	több dolog között
	among emberek people között

past	adott időn túl, azt elhagyva	egy dolgon túl, azt elhagyva
	ten past five 10 perccel múlt 5	past the door az ajtón túl

over	egy koron túl		valamin túl	
	over 18	18 év felett	over the bench	a padon túl (amögött)

under	egy kor alatt		valami alatt	
	under 12	12 év alatt	under the desk	az asztal alatt

from	időtartam eleje, onnan(tól)		onnan, -től	
	from Thursday	csütörtöktől	from Frank from London	Frank-től Londonból

to	adott idő van hátra egészig		egy dologig, oda	
	ten to five (4:50)	tíz perc múlva öt	to the table to the cinema	az asztalhoz (a) moziba
	időtartam vége (valameddig)		valakihez, valakinek	
	to Saturday	szombatig	to the doctor	az orvoshoz, az orvosnak

till / until	időtartam vége	
	until/ till 9	9-ig (tart)

by	egy időpontig bezárólag		valami mellett	
	by 6	6-ig, legkésőbb 6-ra	by the house by the river	a ház mellett a folyó mellett

about	körül-belüli időpont		valamiről, egy téma körül	
	about noon	kb. dél	about you	rólad

around	adott időpont körül		körül-belüli hely, egy helyet megkerülve	
	around 10	10 körül	around here, around the corner	itt valahol, a saroknál (befordulva)

MONDATSZERKEZET – 2.

A kérdés

Az **eldöntendő kérdés** teljes egészében *rákérdez a kijelentő mondatra*. A **Segédige** a mondat elejére kerül. Más nem változik!

Am	I	Frank?	Frank vagyok?
Are	you	the boss?	A főnök vagy?
Is	he	a boy?	Ő egy fiú?
Is	she	a girl?	Ő egy lány?
Is	it	a house?	Ez egy ház?
Are	we	here?	Mi itt vagyunk?
Are	you	there?	Ti ott vagytok?
Are	they	well?	Ők jól vannak?

A **kiegészítendő kérdés** az **INFORMÁCIÓRA**, illetve annak egy részére kérdez rá. Az **INFORMÁCIÓ** kérdőszóvá (kérdő névmássá) alakul, és a kérdő mondat elejére kerül.

Frank, a girl, a boy, the boss (Frank, egy lány, egy fiú, a főnök)	=	Who (hú)? - Kicsoda?
A house (egy ház)	=	What (uat)? – Micsoda?
Well (jól)	=	How (háó)? – Hogyan?
Here, there (itt, ott)	=	Where (uer)? – Hol?

Who	am	I?	Ki vagyok?
Who	are	you?	Ki vagy?
Who	is	he?	Ő ki?
Who	is	she?	Ő ki?
What	is	it?	Ez milyen?
Where	are	we?	Mi hol vagyunk?
Where	are	you?	Ti hol vagytok?
How	are	they?	Ők hogyan vannak?

Segédige	Személy	Információ	
Do	I	go?	Megyek?
Do	you	sleep?	Alszol?
Does	the doctor	eat?	Az orvos eszik?
Does	a girl	sing?	Egy lány énekel?
Do	we	play?	Játszunk?
Do	boys	dance?	A fiúk táncolnak?

A cselekvés esetén a **kiegészítendő kérdésénél** az igére csak úgy tudunk rákérdezni, hogy az ige elveszíti a konkrét jellegét, és helyette a „csinál” marad a mondatban. Itt is **kérdőszó** kerül a mondat elejére, és az általános cselekvés marad az ige helyén.

Go, sleep, eat, sing, play, dance	=	Do what (mit csinál)?
-----------------------------------	---	-----------------------

Kérdőszó	S.ige	Személy	Inform.	
What	do	I	do?	Mit csinállok?
What	do	you	do?	Mit csinálsz?
What	does	the doctor	do?	Mit csinál az orvos?
What	does	a girl	do?	Mit csinál egy lány?
What	do	we	do?	Mit csinálunk?
What	do	boys	do?	Mit csinálnak a fiúk?

Ha a cselekvés elveszíti a konkrét jellegét, akkor az is, ahogy a cselekvés a tárgyra vonatkozik. Ekkor használjuk az általános -val/-vel előljárót: „a piros kutyával”.

Do we love the red dog? – Szeretjük a piros kutyát?

What do we do with the red dog? – Mit csinálunk a piros kutyával?

Ha az igének tárgya vagy határozója van, arra is rákérdezhetünk:

Do we build the bridge? – Mi építjük a hidat?

What do we build? – Mit építünk mi?

He does run to the doctor. – Ő az orvoshoz rohan.

Where does he run? – Hova rohan ő?

A kérdőszó a kihagyott információt helyettesítő névmás.

Kérdőszó Segédige Személy Nem teljes információ?
(Az Információból hiányzik az, amire a kérdőszó rákérdez).

A sorrend változatlan, csak a megkérdőjelezett információ törlődik.

You are from Budapest.
Are you from Budapest?
Where are you from?

Amikor a **SZEMÉLYRE** kérdezünk rá, akkor a személy – kérdőszó formájában – újra a mondat elejére kerül. A Who? azaz Kicsoda? általános személy, ezért harmadik alakban ragozzuk a segédigét.

You are a doctor. – Te orvos vagy.
Are you a doctor? – Te orvos vagy?
Who is a doctor? – Ki orvos?

Ha a **SZEMÉLYRE** kérdezünk a cselekvő kiegészítendő kérdéssel, a DO és az ige újra egymás mellé kerül: kihagyhatjuk a DO-t.

Who does go to the doctor?
Who goes to the doctor?
Ki megy az orvoshoz?

A kiegészítendő kérdés tehát az **INFORMÁCIÓ** bármelyik elemére, de a **SZEMÉLYRE** is rákérdezhet. Az **INFORMÁCIÓ** azon része, amelyikre rákérdezünk, kérdőszóvá alakul, és a mondat elejére kerül:

A főnök az orvoshoz megy a piros autójával.

Kijelentés:

The boss	does	go	to the doctor	with his red car.
----------	------	----	---------------	-------------------

A főnök az orvoshoz megy a piros autójával?

Kérdés:

Does	the boss		go	to the doctor	with his red car?
------	----------	--	----	---------------	-------------------

What	does	the boss		do?		
------	------	----------	--	-----	--	--

Mit csinál a főnök?

Does	the boss		go	to the doctor	with his red car?	
Where	does	the boss		go		with his red car?

Hova megy a főnök a piros autójával?

Does	the boss		go	to the doctor	with his red car?	
What	does	the boss		go	to the doctor	with?

Mivel megy a főnök az orvoshoz?

Does	the boss		go	to the doctor	with his red car?	
How	does	the boss		go	to the doctor?	

Hogyan megy a főnök az orvoshoz?

Does	the boss		go	to the doctor	with his red car?	
Which car	does	the boss		go	to the doctor	with?

Melyik autóval megy a főnök az orvoshoz?

Does	the boss		go	to the doctor	with his red car?	
Who	does			go	to the doctor	with his red car?

Ki megy az orvoshoz a piros autójával?

Does	the boss		go	to the doctor	with his red car?	
Who	does	the boss		go	to	with his red car?

Kihez megy a főnök a piros autójával?

MONDATSZERKEZET – 3.

A tagadás

A tagadásnál a segédige mellé írjuk, hogy nem (NOT), hogy a mondat az eredeti ellenkezőjét jelentse.

Személy	Segédige	NOT	Információ	
I	am	NOT	happy.	Én nem vagyok boldog.
He	is	NOT	Frank.	Ő nem Frank.
She	does	NOT	sleep.	Ő nem alszik.
You	do	NOT	eat.	Te nem eszel.

Tagadó kérdésnél ugyanúgy a mondat elejére kerül a segédige, mint a direkt kérdésnél. Ez nyomatékos kérdést eredményez.

Am	I	not	happy?	Nem vagyok boldog?
Is	he	not	Frank?	Ő nem Frank?
Does	she	not	sleep?	Ő nem alszik?
Do	you	not	eat?	Te nem eszel?

A segédigét és a NOT módosítószt összevonhatjuk (kivéve az **I am** esetben). Ez nyomaték nélküli tagadás. Így jön létre a **SEGÉDIGE** tagadó formája.

I	am NOT	happy.	Nem vagyok boldog.
He	isn't	Frank.	Ő nem Frank.
She	doesn't	sleep.	Ő nem alszik.
You	don't	eat.	Te nem eszel.

A Segédige + NOT összevont alakot egy szóként értelmezhetjük, és úgy is alkothatunk kérdést vele. Ez nyomaték nélküli kérdést eredményez.

Isn't	he	Frank?	Ő nem Frank?
Doesn't	she	sleep?	Ő nem alszik?
Don't	you	eat?	Te nem eszel?

KIEGÉSZÍTÉS – 3.

A képzés

A szófajok között átjárást biztosít a képző. Azt hívjuk képzésnek, amikor egy szófajból egy másikat, vagy ugyanolyan szófajú, de más értelmű szót készítünk.

Például:

Slow – lassú (melléknév)

Slowly – lassan (határozószó)

View – néz (ige)

Viewer – néző (főnév)

Friend – barát (főnév)

Friendly – baráti (melléknév)

Freindship – barátság (főnév)

Az ige és a főnév a két legfontosabb szófaj, hasonlóságuk abban is megmutatkozik, hogy minden igt lehet főnévként értelmezni.

Step – lép (I (do) **step** there. – Oda lépek.)

Step – lépés (**The step** is quick. – A lépés gyors.)

Kick – rúg (I (do) **kick** you. – Megrúglak.)

Kick – rúgás (It is **a good kick**. – Ez egy jó rúgás.)

Dance – táncol (They (do) **dance** here. – Ők itt táncolnak.)

Dance – tánc (**The dance** starts now. – Most kezdődik a tánc.)

Amikor a főnév cselekvés-jellegét akarjuk kihangsúlyozni, az igéből is képzővel készítünk főnevet.

A leggyakrabban használt, igéből képzett főnév a Gerundium, azaz az -ing képzővel készített főnév.

A Gerundium főnév

A Gerundium megegyezik a magyar -ás/-és végű főnév, időnként a -ni végű főnévi igenév alakkal. Bármelyik (rag nélküli) ige végére odatehetjük az -ing képzőt. Az így létrejövő főnév magát a cselekvést fogja jelenteni.

Run – futam

Running – futás, mint cselekvés, sport

A Gerundium a teljes mondatokból is főnevet képez. Itt is az ige végére kerül az -ing képző. A személy elmarad, hiszen nem a cselekvő a fontos, hanem a cselekvés; az információ megmarad, mint a cselekvés tárgya.

I am a doctor.	being a doctor	orvosnak levés, orvosnak lenni
He calls her.	calling her	az ő felhívása
You dance here.	dancing here	itt táncolás
The man goes to the doctor.	going to the doctor	orvoshoz menni
We eat fish.	eating fish	halat enni, halevés

Az így elkészült (több elemből álló) főnevet használhatjuk, mint:

SZEMÉLY

Eating fish is good.	A hal megevése jó. Halat enni jó.
----------------------	--------------------------------------

TÁRGY

I do love dancing here.	Szeretem az itt táncolást. Szeretek itt táncolni.
-------------------------	--

INFORMÁCIÓ¹⁰

Eating fish is eating fish.	A halevés az halevés.
-----------------------------	-----------------------

¹⁰ Óvatosan! A Gerundium formára azonos az -ing képzővel létrehozott igenévvel, így a BE segédige után összekeverhető vele. Bővebben a II. rész Igenevek fejezetében.

MONDATSZERKEZET – 4.

A válasz

Az eldöntendő kérdésre adott válasz „igen” vagy „nem”, illetve egy rövid mondat. Nem szerepel az INFORMÁCIÓ, hiszen arra egy az egyben rákérdezett a kérdés.

Ez a rövid mondat is lehet pozitív vagy tagadó: a NOT a segédigét követi.

Am I happy?	Yes,	I	am.	
	No,	I	am	not.
Is he Frank?	Yes,	he	is.	
	No,	he	is	not.
Does she sleep?	Yes,	she	does.	
	No,	she	does	not.
Do you eat?	Yes,	you	do.	
	No,	you	do	not.

Kiegészítendő kérdésre a válasz az eredeti egész mondat, vagy a kihagyott információ.

What do we build?	A bridge.
Mit építünk?	Egy hidat.
Where does he run?	To the doctor.
Hova fut ő?	Orvoshoz.
Who is a doctor?	You are a doctor.
Ki orvos?	Te vagy orvos.

A „Mit csinálsz?” kérdésre a válasz az egész (eredeti) mondat vagy a Gerundium főnév.

What do you do?	I run.
Mit csinálsz? (Mit teszel?)	Futok.
What do you do?	Running.
Mit csinálsz? (Mit üzol?)	Futást.

What does the boss do?	He does go to the doctor.
Mit csinál a főnök?	Orvoshoz megy.

Where does the boss go with his red car?	To the doctor.
Hova megy a főnök a piros autójával?	Orvoshoz.

What does the boss go to the doctor with?	His red car.
Mi az, amivel a főnök az orvoshoz megy?	A piros autója.

How does the boss go to the doctor?	With his red car.
Hogyan megy a főnök az orvoshoz?	A piros autójával.

Which car does the boss go to the doctor with?	His red car ¹¹ .
Melyik autóval megy a főnök az orvoshoz?	A piros autójával.

Who does go to the doctor with his red car?	The boss.
Ki megy az orvoshoz a piros autójával?	A főnök.

Who does the boss go to with his red car?	The doctor.
Kihez megy az orvos a piros autójával?	Az orvoshoz.

¹¹ A Which? – Melyik? kérdőszóhoz mindig főnév tartozik. Ezért a rá adott válasz is főnév szófajú kell, hogy legyen, nem lehet melléknév.

Összefoglalás

Ugye, hogy milyen egyszerű angol mondatokat alkotni? A későbbiekben sem lesz másképpen. Egy-két segédige és igealak még hátravan, de szerkezetileg e formát látjuk majd mindenhol.

A mondatokat a Személy konkretizálása és az Információ halmozása növeli meg. A Személyről addig beszélek, amíg elég konkrétta nem teszem, hogy kiről van szó, az Információ részbe pedig szinte korlátlan határozó, határozói szerkezet kerülhet – csak akkor fejezem be ezek halmozását, ha mindent elmondtam a Személyről, amit akartam.

A Személy helyén szereplő főnévi szerkezethez hasonlóan az Információ is tartalmazhat bővített szókapcsolatokat: főnévi szerkezetet vagy határozói szerkezetet. Határozói szerkezetet készítenek a főnévből (és számnévből) az előjárók.

Alkoss főnévi szerkezeteket!

Névelő	Melléknév	Főnév	
a	happy	dog	egy boldog kutya
a	big	house	egy nagy ház
the	tall	doctors	a magas orvosok
her	big	cake	az ő nagy süti

Névelő	Határozó	Melléknév	Főnév	
a	surprisingly	happy	dog	egy meglepően boldog kutya
a	stunningly	big	house	egy döbbenetesen nagy ház
the	very	tall	doctors	a nagyon magas orvosok

Az összefoglalásban olvasható mondatokban bátran cserélhetsz szavakat. Arra figyelj, hogy a szófaj maradjon azonos, és a segédige megfelelő alakját használd!

Alkoss mondatokat a létezéssel!

Személyes névmás	A BE segédige megfelelő alakja	(akár bővített) főnév; (akár bővített) melléknév; határozó; határozói szerkezet	
She	is	an astronaut.	Ő egy űrhajós.
You	are	the tallest man.	Te vagy a legmagasabb férfi.
We	are	slow.	Mi lassúak vagyunk.
You	are	stunningly brave.	Ti döbbenetesen bátrak vagytok.
They	are	here.	Ők itt vannak.
I	am	under the table.	Én az asztal alatt vagyok.

A határozókkal óvatosan! Kétes értelmű mondatokhoz juthatsz. Furcsa például: *I am slowly.* – *Én lassan vagyok.* *You are easily.* – *Te könnyen vagy.* A magyar mondat értelme nyomán könnyen el tudod dönteni, hogy melyik működik.

Használd főnévi szerkezetet a SZEMÉLY helyén!

(Akár bővített) főnév	A BE segédige megfelelő alakja	(Akár bővített) főnév; melléknév; határozó; (határozói szerkezet)	
The house	is	a hospital.	A ház egy kórház.
A red dog	is	stunningly happy.	Egy piros kutya döbbenetesen boldog.
A happy girl	is	under the table.	Egy boldog lány van az asztal alatt.

Alakítsd kérdéssé a mondataidat!

Is	she	an astronaut?	Ő egy űrhajós?
Are	you	the tallest man?	Te vagy a legmagasabb férfi?
Are	we	slow?	Mi lassúak vagyunk?
Are	you	stunningly brave?	Ti döbbenetesen bátrak vagytok?
Are	they	here?	Ők itt vannak?
Am	I	under the table?	Én az asztal alatt vagyok?
Is	the house	a hospital?	A ház egy kórház?
Is	a red dog	stunningly happy?	Egy piros kutya döbbenetesen boldog?
Is	a happy astronaut	under the table?	Egy boldog űrhajós van az asztal alatt?

Válaszolj a kérdésekre!

Yes, she is.

No, she is not. No, she isn't.

Yes, you are.

No, you are not. No, you aren't.

Yes, we are.

No, we are not. No, we aren't.

Yes, you are.

No, you are not. No, you aren't.

Yes, they are.

No, they are not. No they aren't.

Yes, I am.

No, I am not.

Yes, it is.

No, it is not. No, it isn't.

Yes, he/she is.

No, he/she is not. No he/she isn't.

Alkoss kiegészítendő kérdéseket!

A kiegészítendő kérdésnél egy szerkezetet egy egységként kezelj:

The tallest man = Who

The most enormous bridge = What

Under the table = Where

A How kérdőszó elsődleges értelme: hogyan? Ritkán: milyen?

Ha melléknevekre kérdezünk, gyakoribb a *Milyen?* kérdőszó konstruált formája: Like what? – Mihez hasonló?

Brave, enormous, slow...	=	Like what (lájk uat)? – Mihez hasonló?
--------------------------	---	--

What	is	she?		Ő micsoda?
Who	are	you?		Te kicsoda vagy?
What	are	we	like?	Mi milyenek vagyunk?
What	are	you	like?	Ti milyenek vagytok?
Where	are	they?		Ők hol vannak?
Where	am	I?		Én hol vagyok?
What	is	the house?		A ház micsoda?
How	is	a red dog?		Egy piros kutya hogyan van?
Where	is	a happy astronaut?		Egy boldog űrhajós hol van?

Válaszolj a kérdésekre!

An astronaut.

The tallest man.

Slow.

Stunningly brave.

Here.

Under the table.

A hospital.

Well.

Under the table.

Alkoss cselekvő mondatokat!

Személyes névmás; főnév; főnévi szerkezet	A DO segédige megfelelő alakja	Ige	+ Tárgy - (akár bővített) főnév; - vonatkozó visszaható személyes névmás + Határozó; - (akár határozói szerkezet)	
I	do	sleep.		Én alszom.
He	does	eat	meat.	Ő eszik húst.
You	do	play	slowly.	Te lassan játszol.
We	do	love	you.	Mi szeretünk téged.
They	do	come	here.	Ők ide jönnek.
The stunningly enormous dogs	do	go	under the table.	A döbbenetesen hatalmas kutyák az asztal alá mennek.
The astronaut	does	sleep	with the tallest man.	Az űrhajós a legmagasabb emberrel alszik.

Alakítsd kérdéssé a mondataidat!

Do	I	sleep?		Én alszom?
Does	he	eat	meat?	Ő eszik húst?
Do	you	play	slowly?	Te lassan játszol?
Do	we	love	you?	Mi szeretünk téged?
Do	they	come	here?	Ők ide jönnek?
Do	the stunningly enormous dogs	go	under the table?	A döbbenetesen hatalmas kutyák az asztal alá mennek?
Does	the astronaut	sleep	with the tallest man?	Az űrhajós a legmagasabb emberrel alszik?

Válaszolj a kérdésekre!

Yes, I do.
 No, I do not. No, I don't.
 Yes, he does.
 No, he does not. No, he doesn't.
 Yes, you do.
 No, you do not. No, you don't.
 Yes, we do.
 No, we do not. No, we don't.
 Yes, they do.
 No, they do not. No, they don't.

Alkoss kiegészítendő kérdéseket!

What	do	I	do?	Én mit csinállok?
What	does	he	do?	Ő mit csinál?
What	do	you	do?	Te mit csinálsz?
What	do	we	do?	Mi mit csinálunk?
What	do	they	do?	Ők mit csinálnak?
What	do	the stunningly enormous dogs	do?	A döbbenetesen hatalmas kutyák mit csinálnak?
What	does	the astronaut	do?	Az űrhajós mit csinál?

Válaszolj a kérdésekre!

I do sleep.
 He does eat meat.
 You do play slowly.
 We do love you.
 They go under the table.
 He/She does sleep with the tallest man.

Kérdezz rá a tárgyra és a határozóra!

What	does	he	eat?	Ő mit eszik?
How	do	you	play?	Te hogyan játszol?
Who	do	we	love?	Kit szeretünk mi?
Where	do	they	come?	Ők hova jönnek?
Where	do	the stunningly enormous dogs	go?	A döbbenetesen hatalmas kutyák hová mennek?
Who	does	the astronaut	sleep with?	Az űrhajós kivel alszik?

Válaszolj a kérdésekre!

Meat.
Slowly.
You.
Here.

Under the table.
The tallest man.

Rövidíts le minden eddigi mondatot!

She's an astronaut.	Ő egy űrhajós.
You're the tallest man.	Te vagy a legmagasabb férfi.
We're slow.	Mi lassúak vagyunk.
You're stunningly brave.	Ti döbbenetesen bátrak vagytok.
They're here.	Ők itt vannak.
I'm under the table.	Én az asztal alatt vagyok.
The house is ¹² a hospital.	A ház egy kórház.
A red dog's stunningly happy.	Egy piros kutya döbbenetesen boldog.
A happy girl's under the table.	Egy boldog lány van az asztal alatt.
I sleep.	Én alszom.
He eats meat.	Ő eszik húst.
You play slowly.	Te lassan játszol.
They come here.	Ők ide jönnek.
The stunningly enormous dogs go under the table.	A döbbenetesen hatalmas kutyák az asztal alá mennek.
The astronaut sleeps with the tallest man.	Az űrhajós a legmagasabb emberrel alszik.

Eldöntendő kérdésnél – tehát a mondat elején – sosem rövidítjük a segédigét.

Are you a girl? és **nem** 're you a girl? – Egy lány vagy?

Amikor főnévi szerkezetet használunk, akkor a kérdésnél megtehetjük, hogy a megfelelő személyes névmással helyettesítjük a teljes szerkezetet: **The tallest boy = he**.

The tallest boy does dance in the house.	A legmagasabb fiú a házban táncol.
Does he dance in the house?	A házban táncol ő?
Where does he dance?	Hol táncol ő?

¹² Ha a rövidítést (the house's) nehéz lenne kimondani, nem egyszerűsítene, hanem bonyolítaná a mondatot: nem rövidítjük. Ezért nem rövidítjük a segédigét többes számú személy esetén sem: Two dogs are red.

Tagadj le minden eddigi mondatot!

She is not an astronaut.	Ő nem egy űrhajós.
You are not the tallest man.	Te nem vagy a legmagasabb férfi.
We are not slow.	Mi nem vagyunk lassúak.
You are not stunningly brave.	Ti nem vagytok döbbenetesen bátrak.
They are not here.	Ők nincsenek itt.
I am not under the table.	Én nem vagyok az asztal alatt.
The house is not a hospital.	A ház nem egy kórház.
A red dog is not stunningly happy.	Egy piros kutya nem döbbenetesen boldog.
A happy girl is not under the table.	Egy boldog lány nincs az asztal alatt.
I do not sleep.	Én nem alszom.
He does not eat meat.	Ő nem eszik húst.
You do not play slowly.	Te nem játszol lassan.
They do not come here.	Ők nem jönnek ide.
The stunningly enormous dogs do not go under the table.	A döbbenetesen hatalmas kutyák nem mennek az asztal alá.
The astronaut does not sleep with the tallest man.	Az űrhajós nem alszik a legmagasabb emberrel.

Használd a segédige tagadó formáját!

She isn't an astronaut.	Ő nem egy űrhajós.
You aren't the tallest man.	Te nem vagy a legmagasabb férfi.
We aren't slow.	Mi nem vagyunk lassúak.
You aren't stunningly brave.	Ti nem vagytok döbbenetesen bátrak.
They aren't here.	Ők nincsenek itt.
The house isn't a hospital.	A ház nem egy kórház.
A red dog isn't stunningly happy.	Egy piros kutya nem döbbenetesen boldog.
A happy girl isn't under the table.	Egy boldog lány nincs az asztal alatt.
I don't sleep.	Én nem alszom.
He doesn't eat meat.	Ő nem eszik húst.
You don't play slowly.	Te nem játszol lassan.
They don't come here.	Ők nem jönnek ide.
The stunningly enormous dogs don't go under the table.	A döbbenetesen hatalmas kutyák nem mennek az asztal alá.
The astronaut doesn't sleep with the tallest man.	Az űrhajós nem alszik a legmagasabb emberrel.

Használd a segédige tagadó formáját kérdésben!

Isn't she an astronaut?	Ő nem egy űrhajós?
Aren't you the tallest man?	Te nem vagy a legmagasabb férfi?
Aren't we slow?	Mi nem vagyunk lassúak?
Aren't you stunningly brave?	Ti nem vagytok döbbenetesen bátrak?
Aren't they here?	Ők nincsenek itt?
Isn't the house a hospital?	A ház nem egy kórház?
Isn't a red dog stunningly happy?	Egy piros kutya nem döbbenetesen boldog?
Isn't a happy girl under the table?	Egy boldog lány nincs az asztal alatt?
Don't I sleep?	Én nem alszom?
Doesn't he eat meat?	Ő nem eszik húst?
Don't you play slowly?	Te nem játszol lassan?
Don't they come here?	Ők nem jönnek ide?
Don't the stunningly enormous dogs go under the table?	A döbbenetesen hatalmas kutyák nem mennek az asztal alá?
Doesn't the astronaut sleep with the tallest man?	Az űrhajós nem alszik a legmagasabb emberrel?

Kérdezz rá a személyre a tagadó kérdésben!

Who isn't an astronaut?	Ki nem egy űrhajós?
Who isn't the tallest man?	Ki nem a legmagasabb férfi?
Who isn't slow?	Ki nem lassú?
Who isn't stunningly brave?	Ki nem döbbenetesen bátor?
Who isn't here?	Ki nincs itt?
Who isn't under the table?	Ki nincs az asztal alatt?
What isn't a hospital?	Mi nem egy kórház?
Who isn't stunningly happy?	Ki nem döbbenetesen boldog?
Who isn't under the table?	Ki nincs az asztal alatt?
Who doesn't sleep?	Ki nem alszik?
Who doesn't eat meat?	Ki nem eszik húst?
Who doesn't play slowly?	Ki nem játszik lassan?
Who doesn't come here?	Ki nem jön ide?
Who doesn't go under the table?	Ki nem megy az asztal alá?
Who doesn't sleep with the tallest man?	Ki nem alszik a legmagasabb emberrel?

Alakítsd a mondataidat Gerundium főnévvé!

being an astronaut	űrhajósnak lenni
being the tallest man	a legmagasabb férfinak lenni
being slow	lassúnak lenni
being stunningly brave	döbbenetesen bátornak lenni
being here	itt lenni
being under the table	az asztal alatt lenni
being a hospital	kórháznak lenni
being stunningly happy	döbbenetesen boldognak lenni
being under the table	az asztal alatt lenni
sleeping	aludni
eating meat	húst enni
playing slowly	lassan játszani
coming here	ide jönni
going under the table	az asztal alá menni
sleeping with the tallest man	a legmagasabb férfival aludni

Használd a Gerundium főneveket a SZEMÉLY és a TÁRGY helyén!

Being an astronaut is good.	Űrhajósnak lenni jó.
Being the tallest man is good.	A legmagasabb embernek lenni jó.
I do love being stunningly brave.	Szeretek döbbenetesen bátor lenni.
I do love being here.	Szeretek itt lenni.
I do play being a hospital.	Kórháznak levést játszom. (Azt játszom, hogy kórház vagyok.)
Sleeping is good.	Aludni jó. Az alvás jó.
I do love eating meat.	Szeretek húst enni.
I do love coming here.	Szeretek ide jönni.

Tehát a főnév (dolog – amely örökre önmaga), a melléknév (tulajdonság – a dolog *hosszabb távon* ilyen), a határozók (állapot – a dolog *jelenleg* így van) és az ige (cselekvés – a dolog *ezt teszi*) azok a szófajok, amelyeket használunk. Ezzel le is zártuk a lehetőségeinket.

Akárhogy próbáljuk, más alakú mondatokat nem fogunk találni. A magyar nyelvben sem. Nem tudunk mást mondani valamiről, csak azt, hogy az micsoda, milyen, hogyan van, vagy mit csinál. A könyv második részében az eddigiekre építve hozzuk létre az igeidőket és a módokat, melyek alakjukban nem fognak különbözni a fentiektől.

(Persze, vannak még szófajok, de a mondatképzésből kimaradnak az indulatszavak – *hurrá* –, az interakciós szavak – *naná!* – és a hangutánzó szavak – *püff neki!* –, a köszönések – nekik is *aviszollátásra* – és *tulajdonképpen* a módosítószavak is.

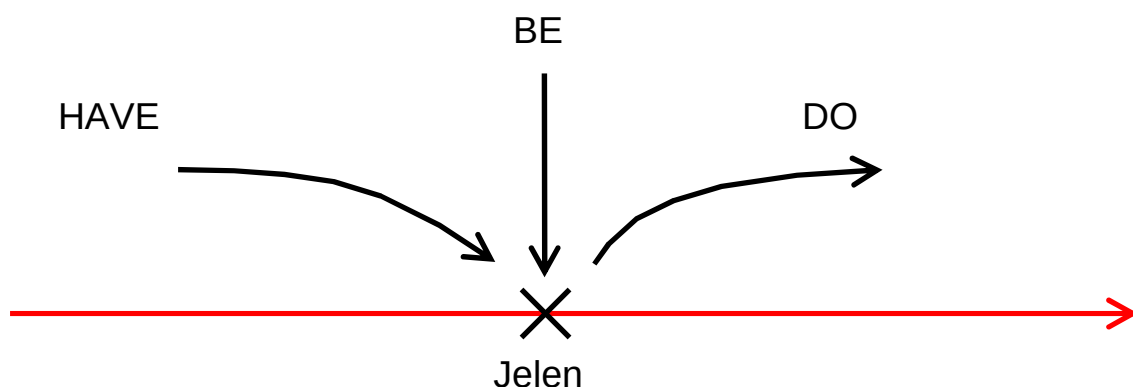
A kötőszavak (és, vagy, stb.), viszonzyszavak (mint) és a névutók (alatt, fölött) pedig a fent említett szófajok összekapcsolásában, és a velük egyenértékű mondatrészek létrehozásában segítenek.

II. rész

A könyv első részében átnéztük a lehetőségeinket a cselekvés és a létezés területén.

Az ott látott szerkezeteket fogjuk más időkben és módokban elhelyezni. Mint ahogy azt észrevehetted korábban is: a személyek közötti különbség kizárólag a segédige formáján, illetve ragján látszik. Nem lesz ez másképp az igeidőkkel sem: a már kész szerkezeteket a segédigék változtatásával fogjuk időben mozgatni.

Először a jelen idő környezetének megértését fejezzük be. Ahogy a BE a rögzített jelen, a DO a pillanatból kiinduló cselekvés, úgy lesz a HAVE a pillanatba megérkező jelen.

Ez a hármasság alkotja a jelen időt, az időpillanat háromféle jellegét. Láthatjuk, hogy teljes a rendszer – múlt, jelen, jövő. Nem lesz szükségünk további segédigékre. (A másodlagos, módbeli segédigék mind úgy viselkednek majd, mint a DO).

Az eddigi mondatokat segédigéstől, információstól emelhetjük be az újabb szerkezetekbe és igeidőkbe.

Ezt készíti elő az igék idő-jellegének hármassága, a szerkezetek belső köre: az igenevek.

INFORMÁCIÓ – 4.

Az igenevek

A főneveket, mellékneveket és határozókat igéből is képezhetjük. Az így létrejövő szavak egy részét hívjuk igenévnek. Mivel az igen kívül csak főnév, melléknév és határozó van, ezért igenevek is csak *főnévi*, *melléknévi* és *határozói* jellegűek lehetnek. Az igenév felveszi az új szófajának tulajdonságait, de nem veszi el a cselekvés-jellegét.

A magyar nyelv igenevei:	Az angol nyelv igenevei:
Folyamatos melléknévi igenév -ó/-ő végződés (alvó, evő, stb.)	Folyamatos, aktív „ing-es” alak <i>sleeping, eating</i>
Befejezett melléknévi igenév -t/-tt végződés (nyitott, csukott, stb.)	Befejezett, passzív „harmadik alak” <i>opened, closed</i>
Beálló melléknévi igenév -andó/-endő végződés (megnézendő, megjegyzendő stb.)	Határozatlan „infinitive” <i>to see, to note</i>
Folyamatos határozói igenév -ván/-vén végződés (olvasván, énekelvén, stb.)	Folyamatos, aktív „ing-es alak” <i>reading, singing</i>
Befejezett határozói igenév -va/-ve végződés (rakva, írva, stb.)	Befejezett, passzív „harmadik alak” <i>put, written</i>
Főnévi igenév -ni végződés (adni, inni, stb.)	Határozatlan „infinitive” <i>to give, to drink</i>

Látható, hogy az angol nyelvben csak három, párosával egy-egy igenév van. Hasonló átjárás van a magyar nyelvben is az igenevek között, pl.:

Olvasóan = olvasván
Becsukottan = becsukva
Megnézni (van, való) = megnézendő

A folyamatban lévő cselekvés igeneve (present participle)

Képzése:
Ige + „ing” végződés

A folyamatos melléknévi és határozói igenév az éppen tartó cselekvést jelzi. A „Milyen?” vagy a „Hogyan?” kérdésre válaszol: Milyen vagyok? (Éppen) olvasó. Hogyan vagyok itt? Olvasván.

A folyamatos melléknévi és határozói igenév által létrehozott szituáció igen közel áll egymáshoz. Mindkét koncepció belefér az „ing-es alakba”. A továbbiakban „**folyamatos**” igenévként, alakként hivatkozunk rá.

Mivel az ige a képzéskor melléknévi és határozói tulajdonságot vesz fel, a BE mellett használjuk. A tárgyat vagy határozót tartalmazó igei szerkezetet is átalakíthatjuk és folyamatos igenévként használhatjuk.

I	am	coming. (káming)	Én jövő vagyok (éppen). Én jövőn vagyok . (Épp jövők.)
You	are	eating. (íting)	Te evő vagy (éppen). Te evésben vagy . (Épp eszel.)
He	is	sleeping. (szlíping)	Ő alvó. (éppen) Ő aludván van . (Épp alszik.)
She	is	drinking water. (drinking uótör)	Ő vizet ivó (éppen). (Vizet iszik.)
We	are	eating a cake. (íting)	Mi sütit evők vagyunk (éppen). (Épp sütit eszünk.)
They	are	running ¹³ here. (ráning hír)	Ők itt futván vannak (éppen). (Épp most itt futnak ők.)

¹³ A képzés során, a hangzás könnyítése végett gyakran megkettőződik a mássalhangzó: run + ing = running.

A befejezett cselekvés igeneve (past participle)

Képzése:

Régi igéknek saját befejezett igeneve van

Új igéknél: ige + „d” vagy „ed” végződés

A befejezett melléknévi és határozói igenév a már befejeződött cselekvést takarja. A „Milyen?” vagy a „Hogyan?” kérdésre válaszol: Milyen ez? Becsukott. Hogyan van ez itt? Be van csukva.

A befejezett melléknévi és határozói igenév egyaránt lezárt cselekvésre utal. A múltra utaló igenévre, a „harmadik alakra” a továbbiakban „**befejezett**” igenévként hivatkozunk.

Mivel melléknévi, határozói tulajdonságokat vesz fel az ige befejezett alakja, így azt is használhatom a létige mellett.

I	am	done. (dán)	Én elkészült vagyok . Én el vagyok készülve. (Én kész vagyok.)
You	are	beaten. (bítön)	Te megvert vagy . Te meg vagy verve. (Téged megverték.)
She	is	gone. (gán)	Ő el van menve. Ő (egy) elment (ember).
It	is	drunk. (dránk)	Ez meg van ivva. Ez (egy) megivott (dolog). (Ezt megitták.)
The cake	is	eaten. (ítön)	A torta meg van éve. A torta (egy) megevett (dolog). (A tortát megették.)
They	are	closed. (klózd)	Ők zárva vannak . Ők zártak .

Igen, a magyar passzív mondatok rettenetesen hangzanak. Nem ez a helyes fordításuk. De a koncepció megértéséhez nagyon fontosak.

A jövőbe mutató cselekvés igeneve (Infinitive)

Képzése:
to + ige

Miért hívjuk Infinitive-nek a „to go” alakot? Ha a *definitív* azt jelenti: meghatározott, akkor mit jelent az *infinitív*? Határozatlan. Egy másik irányból: az *infinity* jelentése végtelen. A határozatlan alak tehát a végtelenbe, a *határozatlan* jövőbe mutat.

A határozatlan igenév nemcsak időben, személyben is határozatlan.
Jövőbe mutató és általános, örök kifejezési formákat foglal magába:
to be = lenni, hogy legyen, leendő, lenni fog.

A továbbiakban „**határozatlan alak**”-ként hivatkozunk rá.

Vedd észre, hogy a főnévi igenévnek is van határozó jellege, hiszen válaszol arra a kérdésre, hogy „minek?” vagy „miért?” – **Miért vagy itt? Beszélni.** Főnévi, (beálló) melléknévi és határozói jellegű, tehát használható a BE mellett.

I	am	to do it. (tu dú)	Én ezt csinál ^{am} andó vagyok. Én ezt csinálni vagyok (itt). Én vagyok, hogy ezt csináljam. (készen állok rá)
You	are	to eat rice. (tu ít)	Te rizst enni vagy (itt). Te enni fogsz rizst. Te (itt) vagy, hogy rizst egyél.
She	is	to go. (tu gó)	Ő elmenőben van. Ő menni fog.
It	is	to drink. (tu drink)	Ez megivandó. Ez inni fog. ¹⁴
The dog	is	to sleep. (tu szlíp)	A kutya aludni fog. A kutya elalvóban van.
They	are	to close. (tu klóz)	Ők zárásban vannak. Ők zárni fognak.

¹⁴ A határozatlan alaknál – amikor nincs tárgy – az alany egyszerre lehet cselekvő és elszenvedő, hiszen a cselekvés még hátravan.

A folyamatos szerkezetben az alany cselekszik, a befejezettnél rá vonatkozik a cselekvés eredménye. Ezért már most tedd hozzá a befejezett alak koncepciójához, hogy „**passzív**”, a folyamatoséhoz, hogy „**aktív**”. A határozatlan alak pedig ebben is határozatlan: az alany lehet a cselekvés kiváltója, de elszenvedője is.

A folyamatban lévő cselekvés:

Az alanyhoz képest AKTÍV
Idejében JELENBEN TÖRTÉNIK és FOLYAMATBAN VAN

A befejezett cselekvés

Az alanyhoz képest PASSZÍV
Idejében A MÚLTBAN TÖRTÉNT és LEZÁRT

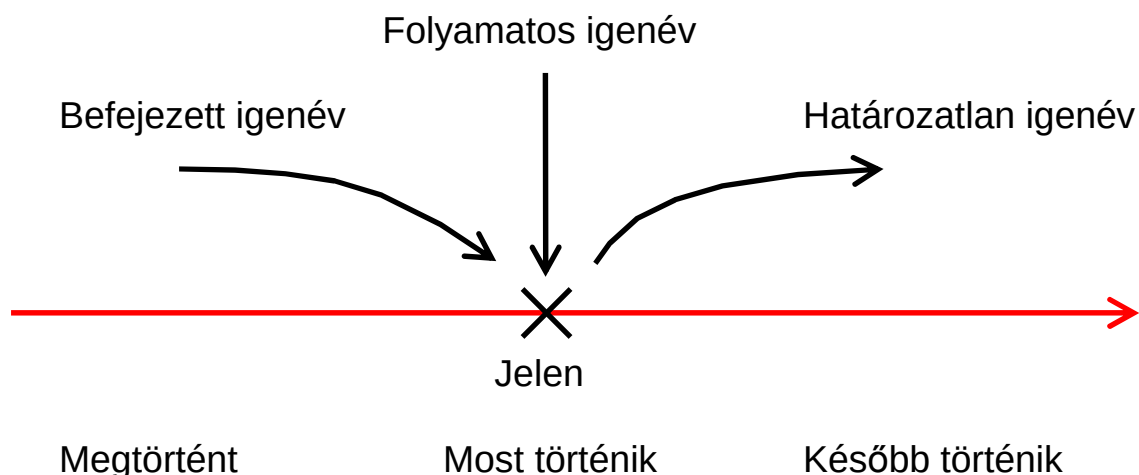
A határozatlan cselekvés

Az alanyhoz képest HATÁROZATLAN
Idejében HATÁROZATLAN (mindig történik) vagy A JÖVŐBEN TÖRTÉNIK

A három igenév az új szófaj helyén is használható.

It is a <i>closed</i> door.	Ez egy <i>zárt</i> ajtó.	Melléknév
It is a <i>closing</i> door.	Ez egy <i>záródó</i> ajtó.	Melléknév
It is a door <i>to close</i> .	Ez egy ajtó <i>bezárni</i> . Ez egy <i>bezárandó</i> ajtó.	Főnévi igenév Melléknév
I am eating <i>sitting on the table</i> .	Én (éppen) <i>az asztalon</i> <i>ülvén</i> eszem.	Határozó

Az igehek közül tehát egy a múlt, egy a jelenre, egy a jövőre vonatkozik. Épp, mint a segédigék.

Igehek tartozékkal együtt (tárgy és határozó)

Most, hogy megértettük az igehek időjellegét, képezzünk egész igei szerkezeteket (ige + tárgy vagy határozó) igeévvé:

go to the shop	ige	boltba megy
gone to the shop	befejezett igehek	boltba menve/ment
going to the shop	folyamatos igehek	boltba menvén/menő
to go to the shop	határozatlan igehek	boltba menni/meendő

buy a car	ige	autót vesz
bought a car	befejezett igehek	autót vett/véve
buying a car	folyamatos igehek	autót vevén/vevő
to buy a car	határozatlan igehek	autót venni/veendő

Mit használhatunk a BE-vel?

A BE után eddig használtunk főnevet (fn), melléknevet (mn) és határozót (h). Az igenevek képzett szófajok, amelyeket igéből formáltunk, de felvették a főnevek, melléknevek és határozószavak tulajdonságait. Használhatjuk őket a Be-vel? Igen, hiszen *felvették a tulajdonságaikat*.

BE + befejezett igenév (1)

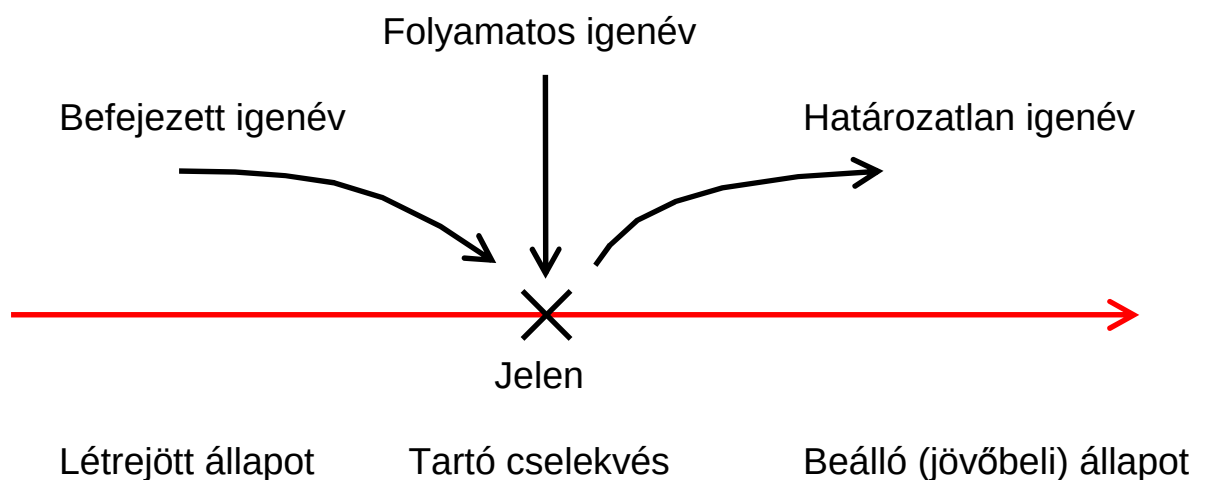
They are **beaten**. – Ők **meg** vannak **verve**.

BE + folyamatos igenév (2)

You are **playing football**. – Éppen focizol. (**Focit játszó** vagy.)

BE + határozatlan igenév (3)

We are (here) **to clean the carpet**. – Mi **a szőnyeget kitakarítani** vagyunk (itt).

A létezés a jelen pillanatban igaz. Így a jelenre létrejött állapot (1), a jelenben tartó (igaz) állapot (2) vagy a később létrejövő (beálló) állapot (3) egyaránt illeszkedik hozzá.

Mit használhatunk a DO-val?

Az ige a határozatlan alakhoz van a legközelebb: az ige alakja a főnévi igenév „csupasz” formája. „Bare Infinitive-nek” (csupasz, azaz „to” nélküli Infinitive-nek) is nevezik. Az Infinitive pedig egyszerre határozatlan (általános) és a jövőbe mutat (kivezet a helyzetből). Az ige, vagyis a „to” nélküli Infinitive is általános, örök és tart a jövőbe.

Továbbá tudjuk, hogy az ige hasonlít a főnévhez (amely szintén általános örök), így a főnévi igenévhez is.

DO + ige (csupasz Infinitive, azaz „to” nélküli határozatlan igenév)

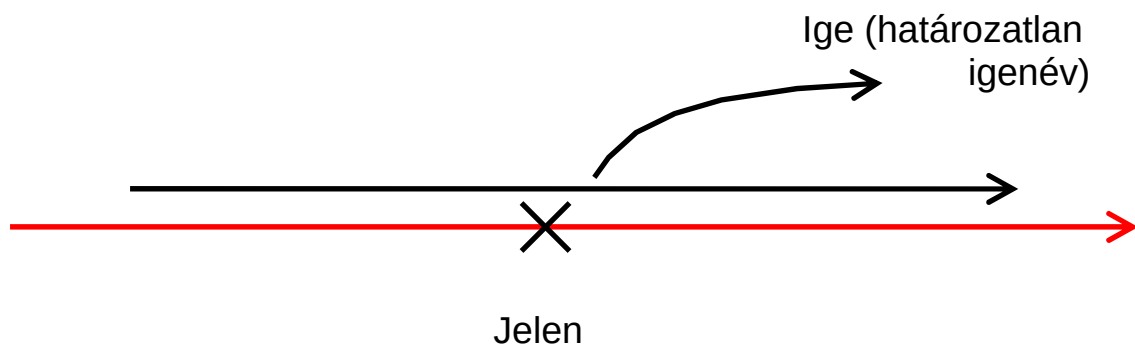
You (do) play football. – Focizol.

Most, mindjárt. (Focizol egyet.)

vagy

Mindig. (Ezt a sportot űzöd.)

EGYSZERŰ CSELEKVÉS

A jelent követő pillanatban történik
Mindig történik

A DO-val igét használhatunk, hiszen azok fejezik ki az egyszerű cselekvést. A DO-val képzett cselekvés általánosan igaz az alanyra (ezt szokta tenni), vagy a következő jövőbeli pillanatra érvényes.

SEGÉDIGE – 3.

A cselekvő létige – A HAVE

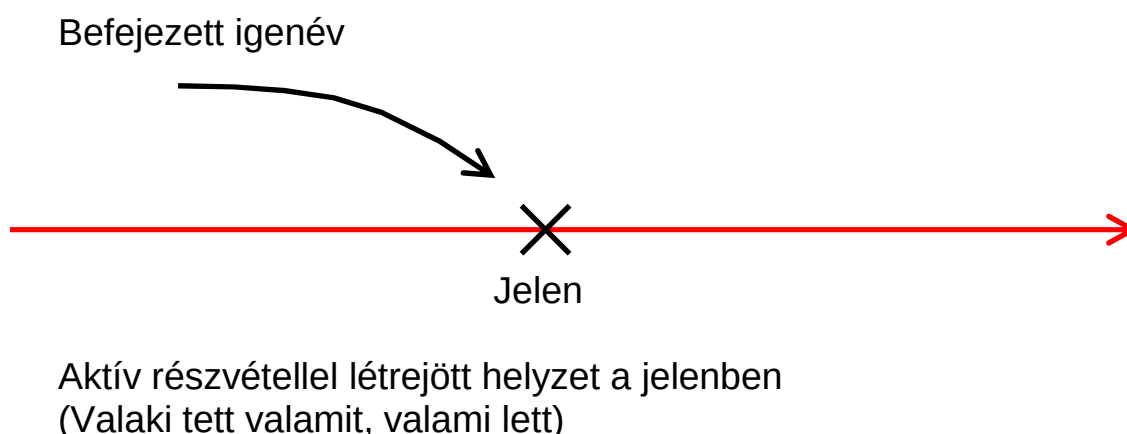
Vigyázz! A következőkben nehézkes, nyakatekert mondatokat olvashatsz. Tudom, hogy borzasztóan hangzanak, de a mögöttes tartalmak miatt szükségesek. Ha a szerkezeteket érted, elfelejtheted ezeket a mankókat.

Ha a magadévá teszed a Have koncepcióját, azzal az angol nyelv legnehezebb részén túljutsz.

A BE – a rögzített jelenre vonatkozó – segédigével a *melléknévi, határozói és főnévi* tulajdonságokat felvett *ingeneveket* mind használhatjuk. A DO – a jövőre utaló, a cselekvést elindító segédige – mellett a határozatlan alakhoz, a „jövőbeli igenévhez” legközelebb álló *igét* használjuk. Nem lesz tehát meglepő, hogy már csak egy fő segédige – a cselekvést befejező HAVE – van hátra, és azzal csak a múltra utaló igenevet, a *befejezett alakot* használhatjuk.

A HAVE a létige (BE) és a cselekvő segédige (DO) közötti űrt foglalja magában. A magyar nyelvben több megfelelője is van. Cselekvés alapján létrejött létezést mutat. Azaz: befejezett cselekvést, létezést fejez ki. A HAVE tehát a múltra utal – a három igealak közül csak a befejezett formát használhatjuk vele.

HAVE + befejezett igenév

A HAVE a múltban történt, lezárult cselekvés hatására létrejött helyzetet mutatja. Ezért közelíti jól magyar nyelvben a létezés és a cselekvés befejezett alakja: *lett* és *tett*.

A befejezett cselekvés

I	have (hev)	gone. (gán)	Én elmenve lettem. Én elmentté tettem magam. (Elmentem.)
You	have (hev)	cut the tree. (kát žö trí)	Te kivágottá tetted a fát. Általad ki lett vágva a fa. (Te kivágtad a fát.)
He	has (hez)	opened the door. (ópönd žö dór)	Ő kinyitottá tette az ajtót. Átala lett kinyitva az ajtó. (Kinyitotta az ajtót.)
She	has (hez)	drunk it. (dránk it)	Ő megivottá tette ezt. Átala lett ez megivott. (Megitta.)
It	has (hez)	fallen. (fólön)	Ez leesetté tette magát. Maga által lett ez leesve. (Leesett.)
We	have (hev)	met. (met)	Mi találkozáva lettünk. Mi találkozáttá tettük magunkat
You	have (hev)	said it. (szed it)	Ti ezt kimondottá tettétek. Általatok lett ez kimondva.
They	have (hev)	come here. (kám hír)	Ők ide lettek jőve. Ők ide jötté tették magukat.

Az alany rákényszeríti a tárgyra a befejezettséget: az alany megtette ezt a tárggyal vagy saját magával.

I have	I've (ájv)	én megtettem, általam lett téve
you have	you've (júv)	te megtetted, általad lett téve
he / she / it has	he's / she's / it's (hiz / siz / itsz)	ő/ez megtette, általa lett téve
we have	we've (uiv)	mi megtettük, általunk lett téve
you have	you've (juv)	ti megtettétek, általatok lett téve
they have	they've (žéjv)	ők megtették, általuk lett téve

A magyar nyelvben az igekötő fejez ki hasonló lezárságot. Amikor a magyar mondatban igekötőt használunk egy már befejeződött cselekvésnél, akkor gyanítható, hogy az megfelel az angol *befejezett jelennek*.

I have gone.	<i>Elmentté lettem.</i> <i>Elmentté tettem magam.</i> <i>Általam lettem elmenve.</i>
You have bought the boat.	<i>Megvetté tetted a hajót.</i> <i>Általad lett megvéve a hajó.</i>
He has said something.	<i>Kimondottá tett valamit.</i> <i>Általa lett kimondva valami.</i>

I have gone.	<i>Elmentem.</i>
You have bought the boat.	<i>Megvetted a hajót.</i>
He has said something.	<i>Kimondott valamit.</i>

Utóbbi három talán a legjobb fordítása a befejezett szerkezetnek. Alakilag a magyar nyelvben ez múlt idő – az igekötő teszi látványossá a különbséget a múltbeli cselekvés és a befejezett cselekvés között:

Mentem – Elmentem
Vettem – Megvettem
Mondott – Kimondott

A HAVE olyan helyzetet mutat, ami a jelen pillanatban lezárt, befejezett. Nincs vele mit tenni. Nincs mit hozzátenni. Perfekt. Innen a szerkezet angol neve: *Present perfect* – befejezett jelen.

A BE létige és a HAVE között nagyon vékony határvonal van. Annyi a különbség, hogy a Személy létezik (a BE esetében) vagy a mondat tárgyat kényszeríti létezésre a cselekvésével (a HAVE-nél). A visszaható igéknél (ahol a Személy maga a tárgy is, pl. a mozgást kifejező igék) már ez a különbség is eltüntethető:

He's gone.

Nem tudjuk eldönteni ebből az alakból, hogy „**He is gone**” (El van menve.) vagy „**He has gone**” (kb. El lett menve.) a mondat. Hiszen a Személy saját magát vitte el, most, hogy elment.

A befejezett létezés

Mindenre, amit a létezéssel fejeztünk ki, gondolhatunk befejezett jelleggel is. A BE igével alkotott szerkezetet a BE befejezett alakjával (been) illesztjük a HAVE mellé – hiszen a HAVE segédige mellett csak befejezett alak lehet. Ami folyamatos cselekvés volt, az folyamatos marad, ami passzív létezés volt, az passzív marad, csak ez a létezés valamilyen értelemben most lezáródott.

I am a doctor.	Orvos vagyok .
I have been (hev bín) a doctor.	Én idáig orvos voltam .

You are here.	Itt vagy .
You have been here.	Itt voltál idáig .

He is swimming.	Ő úszik .
He has been swimming.	Ő eddig úszott.

It is finished.	Ez be van fejezve.
It has been finished.	Ez be lett fejezve.

I am in the kitchen.	A konyhában vagyok .
I have been in the kitchen.	Voltam már a konyhában.

Ami a BE segédigénél a jelen pillanatban igaz, az a befejezett létezésnél a jelen pillanatig igaz, vagy a jelen pillanatban már igaz.

Your password is changed.	A jelszavad meg van változva.
Your password has been changed.	A jelszavad meg lett változtatva.

A befejezett létezés többféleképpen értelmezhető:

valami eddig volt igaz, vagy
valami mostanra lett igaz, valami most már igaz.

Ezért esetenként a szerkezet kétféle jelentést vesz fel:

The house is painted.	A ház festve van.
The house has been painted.	A ház le lett festve.
The house has been painted.	A ház idáig le volt festve. (De valaki lekaparta.)

A befejezett jelen mondat szerkezete úgy működik, mint bármelyik más idő:

I do go to the doctor.	Megyek az orvoshoz.
I have gone to the doctor.	Elmentem az orvoshoz.
I have not gone to the doctor.	Nem mentem el az orvoshoz.
I haven't (hevnt) gone to the doctor.	Nem mentem el az orvoshoz.
Have I gone to the doctor?	Elmentem az orvoshoz?
to the doctor = where	
Where have I gone ?	Hova mentem el?

You are a dog.	Te egy kutya vagy.
You have been a dog.	Te idáig kutya voltál. Te már voltál kutya.
You have not been a dog.	Te idáig nem voltál kutya. Te még nem voltál kutya.
You haven't been a dog.	Te idáig nem voltál kutya. Te még nem voltál kutya.
Have you been a dog?	Te idáig kutya voltál? Te már voltál kutya?
a dog = what	
What have you been ?	Mi voltál eddig? Mi voltál már?

He is red.	Ő piros.
He has been red.	Ő idáig piros volt.
He has not been red.	Ő idáig nem volt piros.
He hasn't (heznt) been red.	Ő idáig nem volt piros.
Has he been red?	Ő idáig piros volt?
red = like what	
What has he been like?	Milyen volt ő idáig?

She is reading a book.	Ő egy könyvet olvas (jelenleg).
She has been reading a book.	Ő eddig egy könyvet olvasott (folyamatosan).
She has not been reading a book.	Ő eddig nem olvasott egy könyvet.
She hasn't been reading a book.	Ő eddig nem olvasott egy könyvet.
Has she been reading a book?	Ő eddig egy könyvet olvasott?
a book = what	
What has she been reading ?	Mit olvasott ő eddig?

KIEGÉSZÍTÉS – 4.**A biztos jövőbeli cselekvés**

A jövőbe mutató cselekvés (a határozatlan alak) és a folyamatban lévő cselekvés kombinálásával jön létre a jövőbeli „biztos” cselekvés.

Alakját tekintve folyamatos jelen, de a cselekvésnek egy jövőbeli cselekvés a tárgya: „tenni”, illetve a „hogyan tegyek” a határozója.

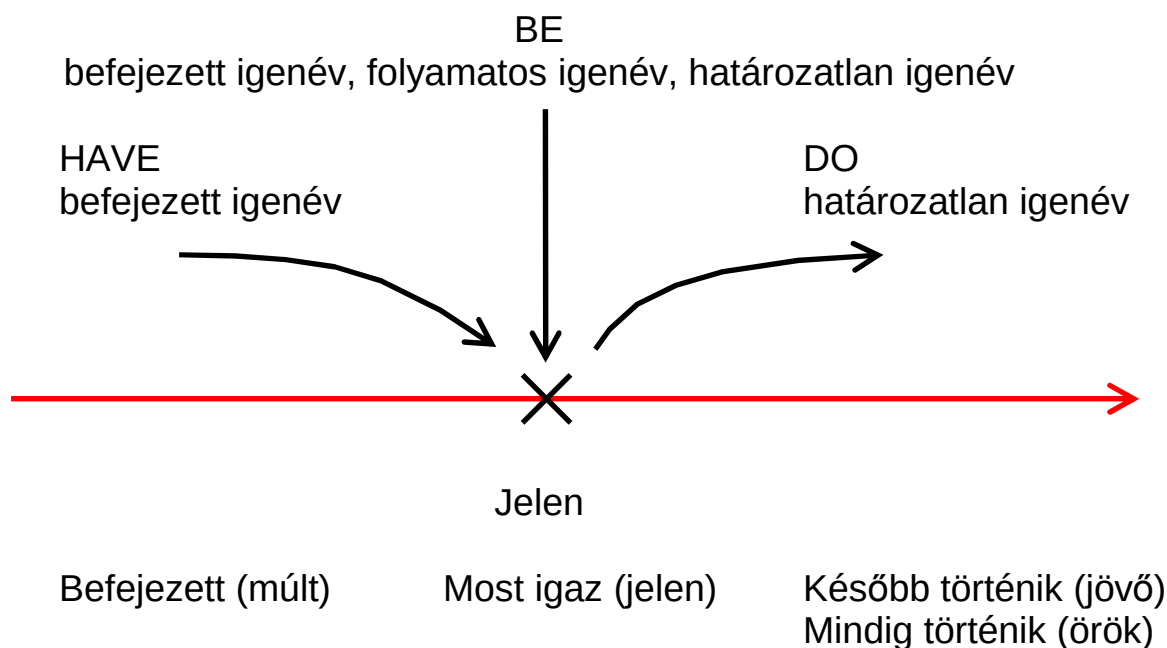
I am going to sleep.	Megyek (éppen) aludni.
I am going to eat.	Megyek (éppen) enni.
I am going to move (múv) there.	Megyek, hogy odaköltözzem.

A folyamat már elkezdődött (már megyek), de a cselekvés, amire utalok, még nem.

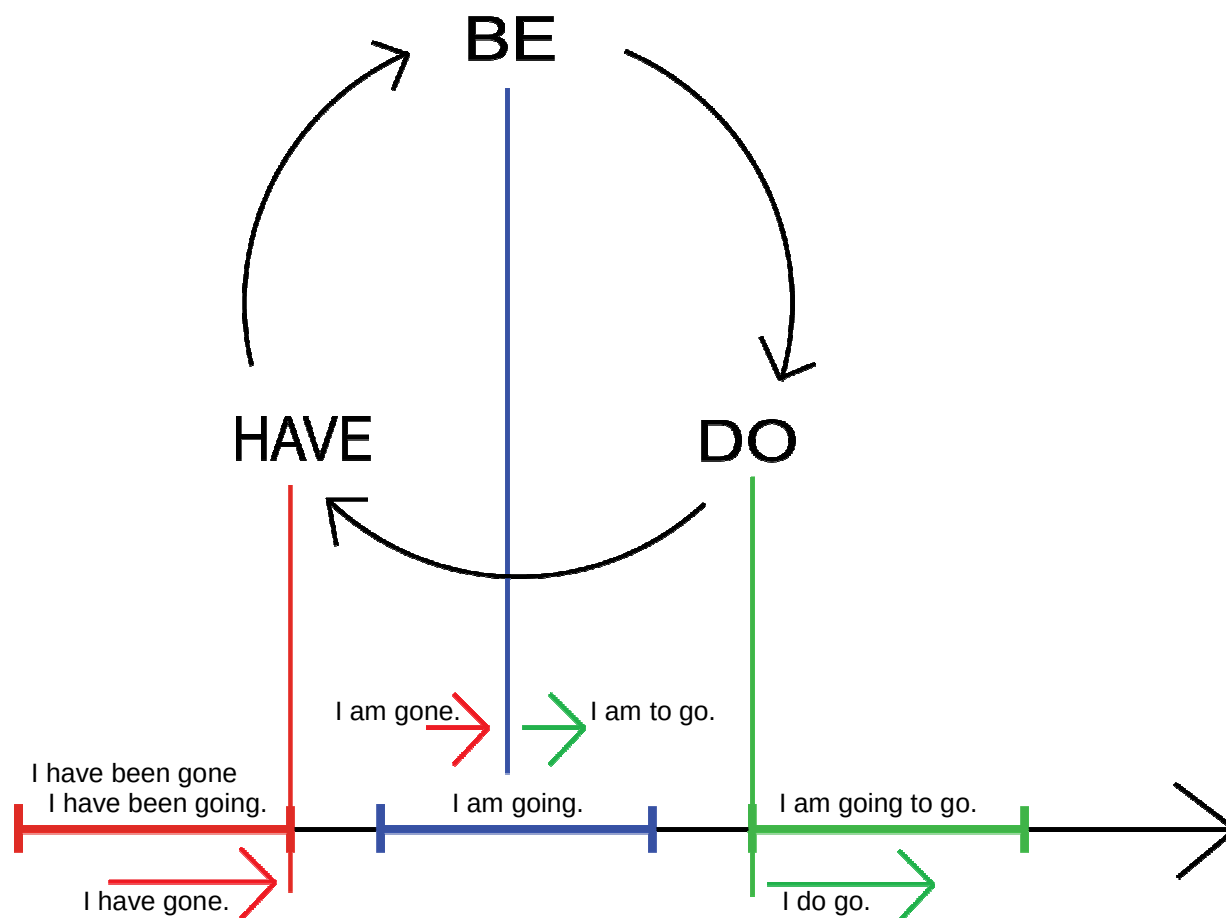
Aludni fogok. Enni fogok. Oda fogok költözni.

IGEIDŐK – 1.

A teljes jelen idő

Aktív befejezett létezés	(HAVE + been + folyamatos alak)
Passzív befejezett létezés	(HAVE + been + befejezett alak)
Aktív befejezett jelen	(HAVE + befejezett alak)
Passzív befejezett jelen	(BE + befejezett alak)
Aktív folyamatos jelen	(BE + folyamatos alak)
Passzív határozatlan jelen	(BE + határozatlan alak)
Aktív határozatlan jelen	(DO + ige/csupasz határozatlan alak)

A szófajok, a segédigék, az igealakok és a mondszerkezet ismeretében tehát a lehetőségeink:

Személy	Segédige	Információ	
Személyes névmás Főnév Főnévi szerkezet - birtokos szekezet - bővített főnév	Be megfelelő alakja	Főnév	
		Melléknév	
		Határozó	
		Folyamatos igenév	Határozó Tárgy
		Befejezett igenév	Határozó Tárgy
		Határozatlan igenév	Határozó Tárgy
	Do megfelelő alakja	Ige	Határozó Tárgy
	Have megfelelő alakja	Befejezett igenév	Határozó Tárgy

A Have a múltra a Be a jelenre, a Do a jövőre és az általános cselekvésre utal.

A befejezett igealak a múltra, a folyamatos a jelenre, a határozatlan a jövőre, míg az ige eredeti alakja (a „csupasz”, „to” nélküli határozatlan alak) a jövőre és az általános cselekvésre utal.

Mind az igealakok, mind a segédigék lefedik a múltbeli, jelenbeli vagy jövőbeli helyzeteket. És ennyire van szükségünk. Nem tudunk felfogni egy helyzetet, amely nem a múltban, a jelenben vagy a jövőben történik!

A biztos jelen idő lehetőségeit megadják az idő rendszerét lefedő szófajok, valamint a három (a múltra, a jelenre és a jövőre utaló) segédige és a három (a múltra, a jelenre és a jövőre utaló) igenév. A biztos jelen ennyire leegyszerűsíthető:

BE	Fn, mn, h, bef, foly, hat	Létezés
DO	Ige	Cselekvés
HAVE	Bef	Befejezett létezés/cselekvés

IGEIDŐK – 2.

A múlt idő

Most, hogy túljutottunk a mondat szerkezeten és a lehetséges segédige-ige kombinációkon, nem történhet meglepő dolog. Jelen időben, a bizonyosság területén nem lesz több forma.

A 12 igeidő, amit az angol nyelvtan igeidőinek tulajdonítanak, így tevődik össze. Van a négy nyelvtani igeidő (Tense), amit tanítani szokás + e formák időbeli (múltbeli, jelenbeli és jövőbeli) megvalósulásai (Time) = 4 Time x 3 Tense.

Tense Igeidő	Time: Present – jelen		
Simple (egyszerű)	BE + főnév BE + melléknév BE + határozó DO + ige	I am a doctor. I am happy. I am well. I do go.	Orvos vagyok. Boldog vagyok. Jól vagyok. Megyek.
Continuous (folyamatos)	BE + folyamatos alak	I am singing.	Éneklek (éppen). (Énekelvén vagyok.)
Perfect (befejezett)	HAVE + befejezett alak	I have arrived.	Megérkeztem.
Perfect continuous (befejezett folyamatos)	HAVE + been + folyamatos alak	I have been swimming.	Úsztam (idáig). (Úszván voltam idáig.)

Ami a klasszikus táblázatból kimarad, de a segédigék és az igenevek kombinációinak egyenes következménye:

Passive (passzív)	BE + befejezett	It is done.	Ez meg van csinálva.
Simple future, vagy future in the present (egyszerű jövő)	BE + határozatlan	He is to sleep.	Ő mindjárt alszik. (Úgy áll a helyzet, hogy ő aludni fog.)
Certain future (biztos jövő)	BE + going + határozatlan	We are going to eat.	Mi enni fogunk. (Éppen megyünk enni.)
Perfect passive (befejezett passzív)	HAVE + been + befejezett	It has been built.	Fel lett építve.

Látható, hogy minden szerkezet a három segédie lehetőségeinek alete. A nyelvi szerkezetek a három segédige, illetve a szófajok (a főnév-melléknév-határozó, valamint az ige, továbbá a három igenév) kombinációi. A szerkezetek, amelyeket itt lász, még egy dimenzióban fognak kinyílni – a múlt és a jövő irányában. Már egyik sem lesz meglepő. Sőt. Emlékszel: akármit akarunk változtatni a mondaton, a segédigén változtatunk. Ez nem lesz másképp az időkkel sem: CSAK a segédigét kell múlt vagy jövő időbe tenni, és kész is vagy.

	Tense Igeidő	Time: Past – múlt		
BE I was You were He was She was It was We were You were They were	Simple (egyszerű)	BE + főnév BE + mellékn. BE + határozó DO + ige	I was a doctor. You were good. He was here. You did sing.	Orvos voltam. Jó voltál. Itt volt. Énekeltetek.
	Continuous (folyamatos)	BE + foly. alak	She was eating.	Ő evett (éppen).
DO I did You did He did She did It did We did You did They did	Passive	BE + bef. alak	It was built.	Ez fel volt építve.
	Future in the past (múltbeli jövő)	BE + hat. alak	We were to go.	Úgy volt, hogy megyünk. (A múlthoz képest mindjárt mentünk.)
HAVE I had You had He had She had It had We had You had They had	Perfect (befejezett)	HAVE + bef.	They had gone.	Ők (addigra már) elmentek. (Egy múltbeli pillanatban már lezáródott helyzet.)
	Perfect continuous (befejezett folyamatos)	HAVE + been + foly.	The doctor had been dancing.	Az orvos (annakelőtte, addig) táncolt. (táncolván volt)

Az ige múltbeli alakja nem más, mint az ige, amely a Do múltbeli ragját megkapja, ugyanúgy, mint ahogy 3. személyben megkapta:

Does help = helps

Did help = helped

Kivéve a régi igéket – ezek abból az időből származnak, amikor a Do még nem volt segédige. Nagy részük ősrégi tevékenység:

eat	drink	go	come	sit	stand	fly	swim	run	see
eszik	iszik	megy	jön	ül	áll	repül	úszik	fut	lát
ate	drank	went	came	sat	stood	flew	swam	ran	saw
evett	ivott	ment	jött	ült	ált	repült	úszott	futott	látott

Éppen ezért a „régi igék” köre zárt. Az új (átvett) igék a Did ragját kapják meg múlt időben.

A befejezett alak sokszor megegyezik az ige múlt idejű ragozásával. Ahogy magyar nyelvben is:

It is a <i>closed</i> door.	Ez egy <i>zárt</i> ajtó.	Befejezett igenév
Frank <i>closed</i> a door.	Frank <i>zárt</i> be egy ajtót.	Ragozott, múlt idejű ige

Lépünk át egyszerű jelenből egyszerű múltba:

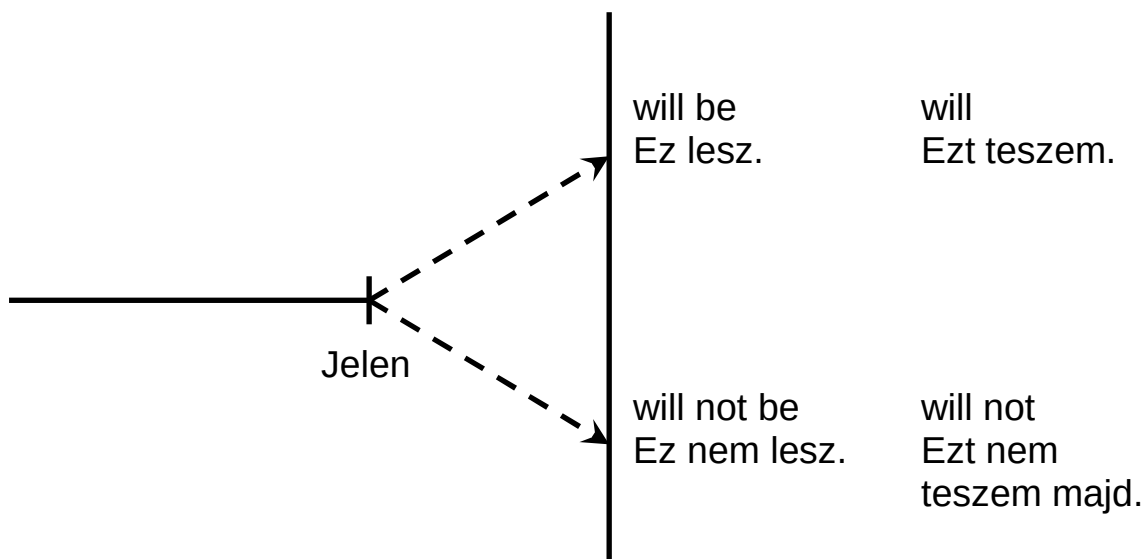
I do eat.	I eat.	I did eat.	I ate.
Én eszem.		Én ettem.	
You do drink.	You drink.	You did drink.	You drank.
Te iszol.		Te ittál.	
He does go.	He goes.	He did go.	He went.
Ő megy.		Ő ment.	
She does come.	She comes.	She did come.	She came.
Ő jön.		Ő jött.	
It does sit.	It sits.	It did sit.	It sat.
Ez ül.		Ez ült.	
We do stand.	We stand.	We did stand.	We stood.
Mi állunk.		Mi álltunk.	
You do fly.	You fly.	You did fly.	You flew.
Ti repültök.		Ti repültetek.	
They do swim.	They swim.	They did swim.	They swam.
Ők úsznak.		Ők úsztak.	

IGEIDŐK – 3.

A jövő idő

A bizonytalan jövő időt a Will képzi. A jelen nézőpontjából kétes végkimenetelű jövőbeli szituációkról beszél. Minden módbeli segédének ez a feladata: lehetőségeket vázolni fel.

A bizonytalan jövő

A WILL – mint a többi módbeli segédige – a cselekvés hangulatát, módját változtatja meg. A szó eredeti jelentése: szándékozik, akar. Tehát a WILL-lel képzett jövő eredeti értelme:

I will go. – Menni akarok.

Vessük össze a többi jövőbe mutató szerkezettel:

I am going to drink it. – Megyek meginni ezt.

I am to drink it. – Ezt meginni vagyok (itt).

Az eredeti értelmük természetesen már átalakult, szerkezeté hasonlult. Hogy közelebb jussunk, próbáljuk megérteni a két magyar jövőidő háttérét, hiszen azok is szerkezeté csontosodtak: „Meg fogom inni” avagy „Ezt meginni fogom” – tehát a kezemben van, azért, hogy megigyam. „Majd megiszom” – itt még nem történt semmi. Hasonló a hangulati különbség a két angol jövőidő között is. A biztos jövőnél a folyamat már elindult, a szándéknál még nem.

A WILL, hiszen a cselekvés módját változtatja meg, ugyanúgy viselkedik, mint a DO. Utána csak ige lehet. Ezért minden szerkezethez, ahol nem ige szerepel a segédige után (pl. folyamatos vagy befejezett) szükségünk lesz még a BE vagy HAVE segédigékre a WILL mellett. A WILL igen egyszerű segédige, NINCS RAGOZÁSA, csak egy alakja.

	Tense Igeidő	Time: Future – jövő		
BE I will be You will be He will be She will be It will be We will be You will be They will be	Simple (egyszerű)	BE + főnév BE + mellékn. BE + határozó WILL + ige	I will be a doctor. You will be good. He will be here. You will sing.	Orvos leszek. Jó leszel. Itt lesz. Énekeltek majd.
	Continuous (folyamatos)	BE + foly. alak	She will be eating.	Ő enni fog (éppen).
WILL I will You will He will She will It will We will You will They will	Passive	BE + bef. alak	It will be built.	Ez fel lesz építve.
	Future in the future (jövőbeli jövő)	BE + hat. alak	Our task will be to stand here.	A feladatunk az lesz, hogy itt álljunk.
HAVE I will have You will have He will have She will have It will have We will have You will have They will have	Perfect (befejezett)	HAVE + bef.	They will have gone.	Ők addigra már elmennek. (Egy jövőbeli pillanatban lezáródó helyzet.)
	Perfect continuous (befejezett folyamatos)	HAVE + been + foly.	The doctor will have been dancing.	Az orvos addig táncolni fog. (Egy jövőbeli pillanatig bezárólag.)

SZEMÉLY – 3.

Konstruált személy eldöntendő kérdésből vonatkozó alak

A kérdőszó egyben a helyettesített dolognak megfelelő vonatkozó névmás is:

Hol – Ahol
Mikor – Amikor
Ki – Aki
Mi – Ami
Melyik – Amelyik
Kié – Akié
Miért – Amiért
Hogyan – Ahogyan
Milyen – Amilyen

A mondaton megint úgy változtatunk, hogy a segédige helyét változtatjuk meg. Visszaírjuk az kiegészítendő kérdést kijelentő sorrendbe. Nézzük mit kapunk:

I am working in Szeged.	Szegeden dolgozom (éppen).
Are you working in Szeged?	Szegeden dolgozol (éppen)?
in Szeged = where	
Where are you working?	Hol dolgozol?
Where you are working...	Ahol dolgozol...

Az utolsónál a kérdő névmás helyett a vonatkozó névmás értelmét használjuk:

Ahol te (éppen) dolgozol... Ahol te dolgozó vagy...

Láthatod, hogy nem egész mondat készült el. De egy mondat kezdetének nagyon is alkalmas. A mondat kezdetén viszont mindig a személy van, tehát:

Létrehoztunk (konstruáltunk) egy személyt, amely egy igét, főnevet, határozót vagy melléknevet ír körbe – de mindig dolog jellegű. Ezt a személyt is úgy használjuk, mint eddig:

Where you are working is Szeged. Ahol te dolgozol, az Szeged.

A írjuk át a mondatokat kiegészítendő kérdés alakra, majd vonatkozó formára!

I have bought a new table.	Megvettem egy új asztalt.
Have you bought a new table?	Megvettél egy új asztalt?
What have you bought?	Mit vettél meg?
A new table.	Egy új asztalt.
What I have bought...	Amit megvettem...
What I have bought is a new table.	Amit megvettem, az egy új asztal.
A new table is what I have bought.	Egy új asztal az, amit megvettem.

Az „a new table” itt egy főnévi szerkezet. De a „What I have bought” is főnevet helyettesít.

It is well.	Ez jól van.
Is it well?	Ez jól van?
How is it?	Hogyan van ez?
How it is is well.	Ahogy ez van, az jó(l van).

A „How it is.” (Ahogyan ez van.) egy nagy határozói szerkezet. Egy nagy „úgy”. Ezért használhatjuk a Be-vel, mint eddig a határozókat.

That is how it is. – Ez (úgy) van, ahogyan ez van. (Így van ez, nincs mit tenni.)

A kérdő névmások, vonatkozó névmások és mutató névmások is főneveket, mellékneveket és határozókat helyettesítenek.

Konstruálj személyeket a vonatkozó névmásokkal!

I (do) know that.	Én tudom azt.
Do you know that?	Te tudod azt?
What do you know?	Mit tudsz?
What you (do) know...	Amit te tudsz...

A konstruált cselekvő személyek a főnévi szerkezetek helyét tölthetik be:

Lehetnek a Személy helyén:

What I am thinking about is a car. – Amiről gondolkodom, az egy autó.

Az Információ helyén:

Ideas are **what make the world go forward**. – Az ötletek azok (a dolgok), amelyek előre mozdítják a világot.

És az Ige után, a Tárgy helyén:

I (do) know what you have bought. – Tudom, hogy mit vettél meg.

Tudom, hogy hol van az asztal.	I know where the table is.
Tudom, hogy ki vagy.	I know who you are.
Tudom, hogy mi ez.	I know what it is.
Tudom, hogy melyik autó ez.	I know which car it is.
Tudom, hogy kié ez az asztal.	I know whose table it is.
Tudom, hogy miért vagy itt.	I know why you are here.
Tudom, hogy hogyan csináltad ezt meg.	I know how you have done this.
Tudom, hogy milyen magas a ház.	I know how high the house is.

A leghosszabb mondatok így készülnek el: bővített vagy konstruált személyek (főnévi vagy vonatkozó szerkezetek) cselekszenek vagy léteznek (segédige és ige-igenév kombinációk) különböző körülmények között (előljárós határozók vagy vonatkozó határozói szerkezetek), vagy tesznek valamit (ige-igenév kombinációk) különböző tárgyakkal (főnévi vagy vonatkozó szerkezetek).

My best friend, who has bought a new car, is thinking about the most surprisingly painted window under the table for an hour.

=

Az én legjobb barátom (főnévi szerkezet), **aki megvett egy új autót** (vonatkozó szerkezet, a belsejében befejezett jelennel), **gondolkodik éppen** (segédige + igenév kombináció, itt folyamatos jelen) **a legmeglepőbben lefestett ablakról** (részeshatározói szerkezet, a belsejében melléknévi igenévvvel bővített főnév) **az asztal alatt** (előljárós helyhatározói szerkezet) **egy órán keresztül** (előljárós időhatározói szerkezet).

Vonatkozó és kérdő	Mutató névmás		Amit a névmás helyettesít
Mi? / (A dolog,) ami What? / (The thing) that	Az That	Ez This	Főnév a dog, the house; Főnévi szerkezet my red car
Hol? / (A hely,) ahol Where / (The place) where	Ott There	Itt Here	Határozói szerkezet in Budapest, at the airport
Mikor? / (Az idő,) amikor When? / (The time) when	Akkor Then	Most Now	Időhatározó Yesterday Határozói szerkezet in August,
Ki? / (A személy,) aki Who? / The person who	Ez az ember (te, ő) Thou	Személyes névmás	
		Ő He	Te you
Melyik / (Az az egy,) amelyik Which? / (The one) which	Az That one	Ez This one	A konkrét dolog The red one. The blue hat.
Kié? / (A személy) akié Whose? / (The person) whose	Azé/ezé az emberé Thy	Birtokos névmás	
		Az ő... His	A te... your
Miért? / (Az ok,) amiért Why? / (The reason) why	Azért, mert That is why	Ezért, mert This is why Because, for, since	Célhatározó (főnév vagy mellékmondat) Mert – Because (+ mondat), Miatt – Because of (+ főnév) Mert (azért, hogy) – For Mivel (amióta is) – Since
Hogyan? / (A mód,) ahogyan How? / (The way) how Mint? / Amint How	Azon/ezen a módon Thus	Úgy/így So, such Amint (úgy/így) As Úgy... ahogy so... as	Határozó; Határozói (előljárós) szerkezet Like a bird – mint egy madár
Mennyire olyan? Milyen? / Amennyire olyan, amilyen How ...?	Olyan, ilyen, annyira, ennyire So, such Éppen olyan ... mint As ... as Annyira That	This + melléknév That + melléknév So + melléknév Such + melléknév As + melléknév + as	Melléknév; Red, stunning That red Olyan (annyira) piros This good Ilyen jó So red Annyira piros

KIEGÉSZÍTÉS – 5.

A birtoklás

Megtapaszthalhattad, hogy a mondatok formája mindig ugyanolyan. A különböző értelmi síkokat a Segédigék és az Információ elemeinek megváltoztatása hozza létre.

Mindent, amiben gondolkodni tudunk, amit ki akarhatunk fejezni, az időbeli elhelyezés különböztet meg egymástól. Ezért jöttek létre a Segédigék és az Igenevek, melyek a múlt-jelen-jövő tengelyen teljes rendszert alkotnak. Azok a lehetőségek, amelyeket nem fednek le önmagukban, a Segédigék kombinációival alakulnak ki, mint a Have + been esetében. A birtoklás egy további lehetőség a Segédigék kombinálására:

Ha a Do mellett (mint ige) a Have-et használjuk, létrejön a birtoklás.

Tehát a Have nemcsak, sőt, elsősorban NEM BIRTOKLÁS. De mivel megfeleltethető vele a Lett és a Tett (a befejezett cselekvő ige és befejezett létige), érthető, hogy miért tudunk vele birtoklást kifejezni:

I (do) have a car.	Van egy autóm. (Lett egy autóm. A magamévá tettem egy autót. Megvan nekem egy autó.)
---------------------------	---

Amikor a Have mellett főnevet, főnévi szerkezetet látunk, biztosak lehetünk benne, hogy birtokos szerkezetről van szó, és a segédige a Do. Így a mondatot is át tudjuk alakítani:

Do you have a car?	Van egy autód?
No, I don't.	Nem, nincs.
I don't have a car.	Nincs (egy) autóm.

Vonatkozó szerkezettel is működik:

You (do) have what I have painted.	Nálad van, amit megfestettem.
Do you have what I have painted?	Nálad van, amit megfestettem?
I don't have what you have painted.	Nincs nálam, amit megfestettél.

Próbáljuk ki főnévi igenévvel (Infinitive-vel), és értelmezzük, amit látunk:

He (does have) has to do it.

Egy jövőbeli helyzetet birtokol a Személy. „Neki ez tenni van.” „Ez azért van neki, hogy tegye.” Segítségül hívhatjuk az Infinitive másik másik értelmezését, a beálló melléknévi igenevet is: „Neki ez teendője lett.” „Neki ez tenni valója lett.” Mindegyik értelmezés segít megérteni, hogy miért jelenti a „have to” szerkezet azt, hogy

Neki ezt meg kell tennie.

Sőt, a „have to szerkezet” elnevezés is csalóka: a Kell = Do + Have + főnévi igenév.

Nézzük meg a birtoklás másik elterjed formáját:

I have got a car.	Szereztem egy autót. (Általam lett szerezve egy autó. Én megszereztem egy autót.)
--------------------------	--

Ez a forma tartalmában nem különbözik az „I (do) have a car.”-tól, alakjában viszont befejezett jelen, ahol a GET (szerez, megszerez) ige befejezett alakját használjuk.

Ugyanúgy lehet főnévi igenevet használni az „I have got” szerkezet után is, ahogyna az „I do have” után használtunk. A jelentése is azonos lesz.

I have got to go.	Mennem kell.
--------------------------	---------------------

Tehát itt is: Kell = Have + got (get befejezett alakja) + főnévi igenév.

Ezt a formát hallhatod sokszor – helytelenül – leegyszerűsítve filmekben vagy dalszövegekben:

I got it.	Ez megvan. Megszereztem. (Felfogtam. Megértettem.)
I got to go. avagy I gotta go.	Mennem kell.

SEGÉDIGE – 4.

Módbeli segédigék

A WILL szerepének megértése juttat el a többi módbeli segédige értelméhez. Mind bizonytalanná, jövőbelivé teszi a cselekvést, és mindannyian máshogy helyezik el a jövőbeli tér időben. Mind ugyanúgy viselkedik, mint a WILL, következésképpen: mint a DO. Minden módbeli segédigének csak egy alakja van! Nem kell ragozni, nem lehet folyamatossá vagy befejezetté tenni őket, nincs határozatlan alakjuk.

1. WILL – lesz, tesz (majd)

WILL NOT (WON'T) – nem lesz, nem tesz (majd)

A WILL megmutatja, hogy a jövőbeli események közül melyik fog megvalósulni.

I will (uill) go.	I'll (áj) go.	Megyek majd.
You will be a doctor.	You'll (júl) be a doctor.	Orvos leszel majd.
He will have gone.	He'll (híl) have gone.	Elmegy (addigra).
She will not come.	She won't (uont) come.	Ő nem fog jönni.
It will not work (uórk).	It won't work.	Ez nem fog működni.
We will not be here.	We won't be here.	Nem leszünk itt.
You will not have done it.	You won't have done it.	Nem fogjátok megcsinálni (addigra).
They will not have been singing.	They won't have been singing.	Nem fognak énekelni (egészen addig).

2. SHALL – legyen (majd), kell lennie/tennie, illik lennie/tennie

SHALL NOT (SHAN'T) – ne legyen/tegyen (majd), nem kell, nem illik lennie/tennie

A SHALL a jövőbeli lehetőségek közül kiválasztja a kívánt eseményt: felszólítást jelent. (Látszik, hogy a WILL és a SHALL – tehát a jövő idő és a felszólítás – milyen közel áll egymáshoz. A különbség eltüntethető a rövidítéssel.)

I shall (sell) go.	I'll go.	Menjek majd!
You shall be a doctor.	You'll be a doctor.	Legyél orvos (majd)!
He shall have gone.	He'll have gone.	Menj el (addigra)!
She shall not come.	She shan't (sent) come.	Ő ne jöjjön!
It shall not work.	It shan't work.	Ez ne működjön!
We shall not be here.	We shan't be here.	Ne legyünk itt!
You shall not have done it.	You shan't have done it.	Nem csináljátok meg (addigra)!
They shall not have been singing.	They shan't have been singing.	Ne énekeljenek (egészen addig)!

3. CAN – lehet/tehet (majd), tud lenni/tenni, bír lenni/tenni
 CANNOT (CAN'T) – nem lehet/tehet (majd), nem tud, nem bír lenni/tenni
 Rövidítése nincs.

A CAN megmutatja, hogy a jövőbeli esemény megvalósulhat-e. (Tud-e lenni.)

I can (ken) go.	Mehetek majd.
You can be a doctor.	Lehetsz orvos majd. (Még lehetsz orvos.)
He can have gone.	Elmehet (addigra).
She can not come.	Ő nem tud jönni majd.
It can not work (uőrk).	Ez nem tud működni.
We can not be here.	Nem tudunk itt lenni.
You can not have done it.	Nem tudjátok megcsinálni (addigra).
They can not have been singing.	Nem tudnak énekelni (egészen addig).

4. MAY – lehet, hogy lesz; lehet, hogy tesz (majd)
 MAY NOT – lehet, hogy nem lesz; lehet, hogy nem tesz (majd)
 Rövidítése nincs.

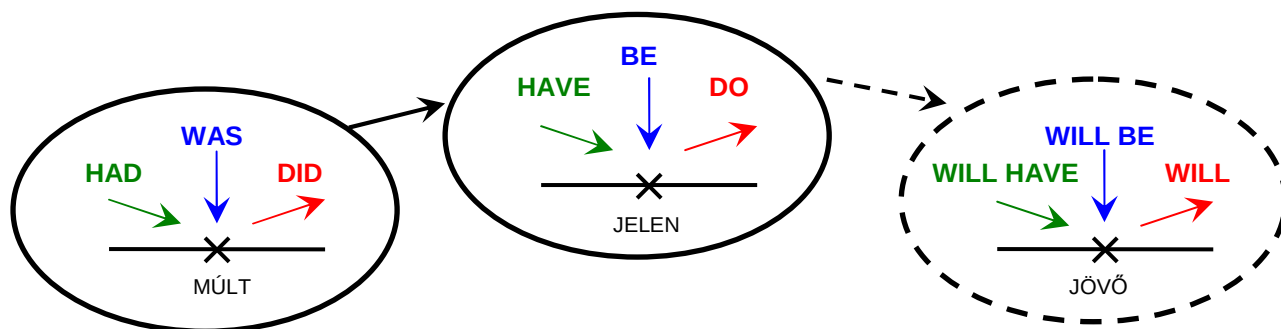
A MAY egy jövőbeli eseményről mondja meg, hogy szabad-e lennie. (Van-e esély rá.)

I may (ken) go.	Talán megyek majd.
You may be a doctor.	Talán orvos leszel.
He may have gone.	Elmehetsz (addigra). (Szabad elmenned.)
She may not come.	Ő lehet, hogy nem fog jönni.
It may not work (uőrk).	Ez talán nem fog működni.
We may not be here.	Lehet, hogy nem leszünk itt.
You may not have done it.	Lehet, hogy nem fogjátok megcsinálni (addigra).
They may not have been singing.	Talán nem fognak addig énekelni (egészen addig).

	Fizikai (objektív)	Morális (szubjektív)
Egy adott jövő megvalósulása	WILL lesz	SHALL legyen
Egy adott jövőbeli lehetőség	CAN lehet (képes lenni)	MAY lehet (talán, szabad lennie)

Az angol igeidők térképe

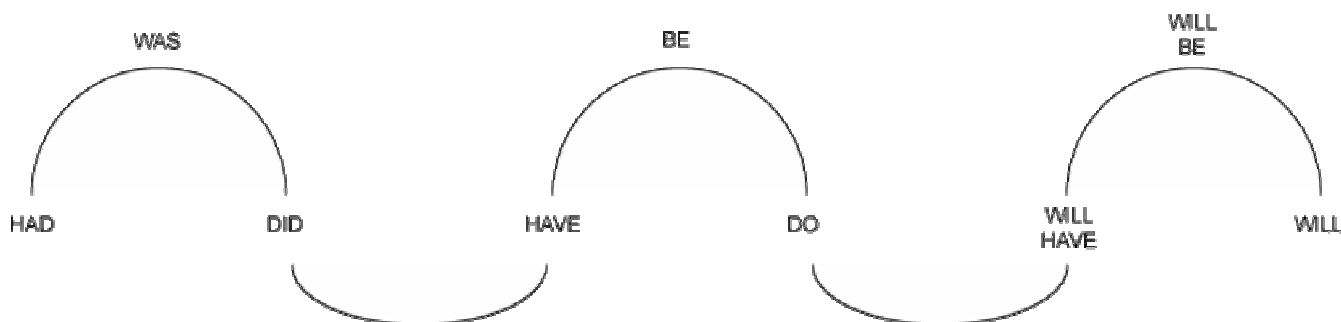
A múlt időben minden kombináció ugyanazt jelenti, mint amit a jelenben, csak a múlt egy adott pontjára vonatkoztatva. Ugyanígy, a WILL a teljes jelen idejű téridőt – annak minden vonatkozásával – a jövő időbe kényszeríti.

A HAVE (lett) a befejezett jelen, a BE (van) az aktuális jelen, a DO (tesz) a cselekvő (jövőbe mutató) jelen. E hármasság a múltban, a jelenben és a jövőben is ott van. A három logikai idő és a három segédige harmóniája így hozza létre a teljes idősíkot:

HAD
WAS, WERE
DID
HAVE, HAS
AM, ARE, IS
DO, DOES
WILL HAVE
WILL BE
WILL

A múltban lezáródott eseményekből helyzet, létezés lett a múltbeli pillanatban, mely pillanattól kiinduló cselekvés lezáródik és helyzetet hoz létre a jelenben, ahonnan újabb cselekvés indul ki, hogy befejeződjön a jövőben, és helyzetté váljon, teret adva egy következő cselekedetnek.

Összefoglalás

Kijelentő mondatformák

BE

Az „a painter” helyett használhatsz más főneveket, melléknevet, határozószót, befejezett alakot, folyamatos alakot, határozatlan alakot.

I am a painter.	Festő vagyok.
I was a painter.	Festő voltam.
I will be a painter.	Festő leszek. (majd)
I can be a painter.	Lehetek festő. (majd vagy most)
I may be a painter.	Lehet, hogy festő leszek. (majd)
I shall be a painter.	Legyek festő. (majd)

HAVE

A „painted it” helyett használhatsz más befejezett igeneveket.

I have painted it.	Lefestettem. (mostanra)
I had painted it.	Lefestettem. (addigra)
I will have painted it.	Lefestem. (addigra majd)
I can have painted it.	Lefesthetem. (addigra majd)
I may have painted it.	Lehet, hogy lefestem. (addigra majd)
I shall have painted it.	Fessem le. Le kell festenem. (addigra majd)

HAVE BEEN

Az „a painter” helyett használhatsz más főneveket, melléknevet, határozószót, befejezett alakot, folyamatos alakot, határozatlan alakot (a legutolsó csak a teljesség kedvéért, de nem igazán használatos).

I have been a painter.	Festő voltam. (eddig)
I had been a painter.	Festő voltam. (addig a múltbeli pillanattig)
I will have been a painter.	Festő leszek. (addig)
I can have been a painter.	Festő lehetek. (addig)
I may have been a painter.	Lehet, hogy festő leszek. (addig)
I shall have been a painter.	Festőnek kell lennem. (addig)

DO

A „paint” helyett használhatsz más igéket.

I do paint. (I paint.)	Festek. (most mindjárt)
I did paint. (I painted.)	Festettem. (korábban)
I will paint.	Festeni fogok. (majd)
I can paint.	Festhetek. (később) Tudok festeni. (most)
I shall paint.	Festennem kell. Fessek. (később)
I may paint.	Lehet, hogy festek. (később)

DO HAVE (birtoklás)

I do have a picture. (I have a picture.)	Van egy képem (nekem). (most)
I did have a picture. (I had a picture.)	Volt egy képem. (korábban)
I will have a picture.	Lesz egy képem. (később)
I can have a picture.	Lehet egy képem. (most vagy később)
I may have a picture.	Lehet, hogy lesz egy képem. (később)
I shall have a picture.	Legyen egy képem. Kell lennie egy képemnek. (később)

Általános vonatkozói forma

BE

What I am	ami vagyok
What I was	ami voltam
What I will be	ami leszek
What I can be	ami lehetek
What I may be	ami lehet, hogy leszek
What I shall be	ami legyek, aminek lennem kell

HAVE

What I have painted	amit lefestettem (mostanra)
What I had painted	amit lefestettem (addigra)
What I will have painted	amit le fogok festeni. (addigra)
What I can have painted	amit le tudok festeni (addigra)
What I may have painted	amit lehet, hogy lefestek (addigra)
What I shall have painted	amit le kell festenem (addigra)

HAVE BEEN

What I have been	ami voltam (eddig)
What I had been	ami voltam (addig, a múltban)
What I will have been	ami leszek (addig)
What I can have been	ami tudok lenni, ami lehetek (addig)
What I may have been	ami lehet, hogy leszek (addig)
What I shall have been	aminek lennem kell (addig)

DO

What I do paint (What I paint)	amit festek
What I did paint (What I painted)	amit festettem
What I will paint	amit festeni fogok
What I can paint	amit festhetek, amit tudok festeni
What I shall paint	amit fessek, amit festenem kell
What I may paint	amit lehet, hogy festek

Alkoss múlt idejű mondatokat!

Cseréld ki a segédigét a múlt idejű formájára!

I am to go.	Menni fogok. (Itt) vagyok, hogy menjek.
I was to go.	Mennem kellett. (Ott) voltam, hogy menjek.

You are going to fly.	Úgy áll, hogy repülni fogsz. (Te méysz repülni.)
You were going to fly.	Úgy volt, hogy repülni fogsz. (Te mentél repülni.)

I have (do have) to go.	El kell mennem. El kell, hogy menjek.
I had (did have) to go.	El kellett mennem. El kellett, hogy menjek.

She has (does have) a headache.	Fejfájása van. (Fáj a feje.)
She had (did have) a headache.	Fejfájása volt. (Fájt a feje.)

She does help (helps.)	Ő segít.
She did help (helped).	Ő segített.

Alkoss jövő idejű mondatokat!

A korábban megalkotott cselekvő mondataidban cseréld ki a DO-t a WILL-re!

I do go home.	Megyek haza.
I will go home.	Haza fogok menni.

He dances. (He does dance.)	Ő táncol.
He will dance.	Ő táncolni fog.

The tallest astronauts (do) sing.	A legmagasabb űrhajósok énekelnek.
The tallest astronauts will sing.	A legmagasabb űrhajósok énekelni fognak.

You do have a car.	Van egy autód.
You will have a car.	Lesz egy autód.

A létezés mondatainak jövő idejében használd a BE-t a WILL mellett!

She is singing.	Ő éppen énekel.
She will be singing.	Ő éppen énekelni fog.

You are welcome.	Üdvözölve (szívesen látva) vagytok.
You will be welcome.	Üdvözölve (szívesen látva) lesztek.

The red dog is punished.	A piros kutya meg van büntetve.
The red dog will be punished.	A piros kutya meg lesz büntetve.

A befejezett mondatokban használd a Have-et a Will mellett!

They have gone.	Ők már elmentek
They will have gone.	Ők addigra már elmennek.

The red door has been here.	A piros ajtó idáig itt volt.
The red door will have been here.	A piros ajtó addig itt lesz.

Használd a módbeli segédigéket!

Tedd őket az egyszerű jelen mondataiban a DO helyére! VAGY

Cseréld ki a WILL-t velük.

I may eat.	Lehet, hogy eszem.
You shall arrive.	Érkezz meg!
He can play the piano.	Ő tud a zongorán játszani.
She may read.	Lehet, hogy ő olvasni fog.
We shall be sleeping.	Nekünk aludnunk kell (majd éppen).

Használj folyamatos jelen idejű mondatokat!

BE + folyamatos alak

I am swimming.	Úszom (éppen).
-----------------------	----------------

Használj passzív mondatokat!

BE + befejezett alak

They are gone.	El vannak menve. (Elmentek.)
-----------------------	------------------------------

Használj határozatlan idejű mondatokat!

BE + határozatlan alak

We are to eat.	Mi enni fogunk. Mi enni vagyunk (itt).
-----------------------	--

Használj egyszerű jelent!

DO + ige

It does sleep.	Ez alszik.
-----------------------	------------

Használj aktív befejezett jelent!

HAVE + befejezett alak

We have built a tower.	Mi felépítettünk egy tornyot.
-------------------------------	-------------------------------

Használd aktív befejezett létezést!

HAVE + been + folyamatos alak

You have been walking.	Ti idáig sétáltatok (folyamatosan).
-------------------------------	-------------------------------------

Használd passzív befejezett létezést!

HAVE + been + befejezett alak

She has been mentioned.	Ő meg lett említve. Ő már volt említve.
--------------------------------	---

Tedd át a mondatokat múlt időbe!

I was swimming.	Úsztam (éppen).
They were gone.	El voltak menve.
It did sleep.	Ez aludt.
We had built a tower.	Mi felépítettünk egy tornyot (addigra).
You had been walking.	Ti addig sétáltatok (folyamatosan).
She had been mentioned.	Ő meg lett említve (addigra).

Tedd át a mondatokat jövő időbe!

WILL + ige

I will be swimming.	Úszni fogok (éppen).
They will be gone.	El lesznek menve.
It will sleep.	Ez aludni fog.
We will have built a tower.	Mi felépítettünk egy tornyot (addigra).
You will have been walking.	Ti addig sétálni fogtok. (folyamatosan)
She will have been mentioned.	Ő meg lett említve (addigra).

Formáld kérdéssé a mondatokat!

A segédigét tedd a mondat elejére!

Am I swimming?	Úszom (éppen)?
Were they gone?	El voltak menve?
Does it sleep?	Ez alszik?
Have we built a tower?	Mi felépítettünk egy tornyot?
Will you have been walking?	Ti addig sétálni fogtok (folyamatosan)?
Can she have been mentioned?	Ő meg lehet említve (addigra)?

Alkoss eldöntendő kérdést!

Alakítsd át kérdőszóvá a mondat egyik elemét, és kezd azzal a kérdést!

What am I doing?	Mit csinállok (éppen)?
Who was gone?	Ki volt elmenve?
What does it do?	Ez mit csinál?
What have we built?	Mit építettünk fel?
What will you have been doing?	Ti addig mit fogtok csinálni (folyamatosan)?
Who can have been mentioned?	Ki lehet megemlítve (addigra)?

Alkoss vonatkozó formát!

Cseréld vissza a Személyt és a Segédigét az eldöntendő kérdésben!

What I am doing...	Amit csinállok (éppen)...
Who was gone...	Aki el volt menve...
What it does do (does)...	Amit ez csinál...
What we have built...	Amit felépítettünk...
What you will have been doing...	Amit ti addig csinálni fogtok (folyamatosan)...
Who can have been mentioned...	Aki meg lehet említve (addigra)...

Használd a vonatkozó formát a mondat egyik elemeként!

The most enormous bridge is what we have built.	A leghatalmasabb híd az, amit mi felépítettünk.
The red dog is who will be punished.	A piros kutya az, aki meg lesz büntetve.
What you will have been doing is reading a book.	Amit ti addig csinálni fogtok, az egy könyv olvasása.
What I have bought is what you have read.	Amit megvettem, az az, amit elolvastál.
Who was gone will be a doctor.	Aki el volt menve, az orvos lesz.
What I have not been is a painter.	Ami még nem voltam, az festő.
I am who you have mentioned.	Én vagyok az akit megemlítettél.
Who you have mentioned is me.	Akit megemlítettél, az én vagyok.
Who can be a doctor has arrived.	Aki orvos lehet, az megérkezett.

III. rész

Már majdnem készen vagyunk a lehetséges mondatformákkal. Idáig felépítettük a három segédige és a három igenév (+ az ige) kombinációiból származó szerkezeteket, sőt, a segédigéket is kombináltuk kétféleképpen. Egészen leegyszerűsítve ezeken vagyunk túl:

BE – létezés

DO (CAN, MAY, WILL, SHALL) – cselekvés

HAVE – befejezett cselekvés

DO HAVE – birtoklás

HAVE BEEN – befejezett létezés

Igaz, egy lehetőség még hátravan. A mondat szerkezet változatait is mind ismerjük – szintén egy kivétellel. Előre elárulom: a két kimaradt szerkezet egy és ugyanaz – a felszólítás.

Továbbá eljutottunk egy nagyon hasznos, sok lehetőséget magába foglaló – nem teljes – formáig, a vonatkozó szerkezetig. Kezdjük el használni, és lássuk, hogyan nyitja ki az ajtót a nyelv bonyolultabb szerkezetei felé!

MONDATSZERKEZET – 5.

A felszólítás

Még egy lehetőségünk van a segédigék kombinálására: a DO és a BE. A cselekvés, a DO jövőbe mutató ereje a létezést a jövő felé kényszeríti – jövőbeli, kívánt helyzetté, felszólítássá válik. A pozitív formán nem látszik, hogy a DO-nak szerepe van a felszólítás létrejöttében (csak ritkán szokás DO-val használni):

(Do) Be happy. – Legyél boldog.

De a tagadásban már igen:

Don't be sad. – Ne legyél szomorú.

A cselekvés, vagyis az ige önmagában is a jövő felé mutat (hiszen a határozatlan alakhoz, az Infinitive formához áll a legközelebb). Így lesz az igéből felszólítás a Do nélkül is:

Go. – Menj! / Menjetek!
Don't go. – Ne menj! Ne menjetek!

Ahol a nyomaték kedvéért szintén kiemelhetjük a segédigét:

Do go. – (Nyomatékosan kérem, hogy) menj / menjetek!

Ugyanakkor nyomatékosítást is lehet elérni a tagadással, ha a tagadást sem rövidítjük:

Do not go. – (Semmilyen körülmények között) ne menj / menjetek!

Nincs SZEMÉLY a felszólító mondatban, mert annak szól, aki jelen van.

MONDATSZERKEZET – 6.

Az idő- és a helyhatározó

Az időhatározó és a helyhatározó nemcsak az igére vonatkozhat, hanem a teljes mondatra is. Ezért lehet a mondat elején és végén is. (Ha a mondat elején van, vesszővel jelezzük, hogy nem ez a fő mondat.)

Időhatározó

I was home <i>yesterday</i> .	Otthon voltam <i>tegnap</i> .
<i>Yesterday</i> , I was home.	<i>Tegnap</i> otthon voltam.
I will be home <i>tomorrow</i> .	Otthon leszek <i>holnap</i> .
<i>Tomorrow</i> , I will be home.	<i>Holnap</i> otthon leszek.

Helyhatározó

People were singing <i>in the garden</i> .	Emberek énekeltek <i>a kertben</i> .
<i>In the garden</i> , people were singing.	<i>A kertben</i> emberek énekeltek.
The lion sleeps tonight <i>in the jungle</i> .	Az oroszlán alszik ma éjjel <i>a dzsungelben</i> .
<i>In the jungle</i> , the lion sleeps tonight.	<i>A dzsungelben</i> az oroszlán alszik ma éjjel.

Építsünk vonatkozó formájú időhatározót!

I was home <i>yesterday</i> .	Otthon voltam <i>tegnap</i> .
Was I home <i>yesterday</i> ?	Otthon voltam <i>tegnap</i> ?
<i>When</i> was I home?	<i>Mikor</i> voltam otthon?
When I was home...	Amikor otthon voltam.

Mivel ez egyenértékű azzal, hogy „yesterday”, használhatjuk a határozó helyén: egy másik mondat elején vagy végén.

<i>When I was home</i> , you were sleeping.	<i>Amikor otthon voltam</i> , (éppen) aludtál.
You were sleeping <i>when I was home</i> .	(Éppen) aludtál, <i>amikor otthon voltam</i> .

Építsünk helyhatározót!

I am home.	Otthon vagyok.
Am I home ?	Otthon vagyok ?
Where am I?	Hol vagyok?
Where I am...	Ahol vagyok...

Használjuk a helyhatározó helyén:

<i>Where I am</i> , a bird is singing.	<i>Ahol</i> vagyok, egy madár énekel (éppen).
A bird is singing <i>where I am</i> .	Egy madár énekel (éppen), <i>(ott,) ahol</i> vagyok.

Cselekvő mondatból is készíthetünk határozót:

I (did go) went to the cinema yesterday.	Moziba mentem tegnap.
Did you go to the cinema yesterday?	Moziba mentél tegnap?
When did you go to the cinema?	Mikor mentél moziba?
When you (did go) went to the cinema ...	Amikor moziba mentél...

Az „amikor” vonatkozói formával így időhatározó készül, amely megegyezik az eredeti mondatban szereplő, múltbeli időponttal. Ez a kombinált igeidők alapja – konstruált időhatározóval rögzítjük a vonatkozási pontot a fő cselekvéshez.

I had been sleeping when you came in. – Aludtam (addig), **amikor bejöttél**.
I was a gangster when I was a kid. Gengszter voltam, **amikor gyerek voltam**.
I was swimming when he arrived. – Éppen úsztam, **amikor megérkezett**.
I was sleeping when he was reading. – Aludtam, **amikor ő olvasott**.
I will go when you come. – Elmegyek, **amikor jössz**.
I will have gone when you arrive. – El leszek menve, **amikor te megérkezel**.

KIEGÉSZÍTÉS – 5.

A THAT

A THAT (žet) egyszerre „az, ami”, „az amelyik”, és „(az,) hogy” is.

Tudom azt (amiről szó van). – I know that.

Tudom (azt), hogy ott van egy asztal. – I know that there is a table.

Tudom, hogy ez piros. – I know that it is red.

Tudom, hogy megvetted az autót.	I know that you have bought the car.
Tudom, hogy az asztal itt van.	I know that the table is here.
Tudom, hogy te egy orvos vagy.	I know that you are a doctor.
Tudom, hogy ez egy autó.	I know that it is a car.
Tudom, hogy ez a piros autó.	I know that it is the red car.
Tudom, hogy ez az asztal a tiéd.	I know that it is your table.
Tudom, hogy enni vagy itt.	I know that you are here to eat.
Tudom, hogy gyorsan csináltad ezt meg.	I know that you have done this quickly.
Tudom, hogy a ház nagyon magas.	I know that the house is very high.

A THAT-tel egy egész mondatból csinálhatunk főnevet, úgy, hogy a mondat elejére írjuk.

I have been here.	Már voltam itt.
...that I have been here	...hogy már voltam itt

Az így elkészült mondatot (tárgyi mellékmondat) használhatjuk a SZEMÉLY helyén (ritka):

That I was a doctor is fantastic.	Hogy orvos voltam, az csodás.
--	--------------------------------------

A TÁRGY helyén:

Do you know that I was a doctor?	Tudod, hogy orvos voltam?
---	----------------------------------

Vessük össze a vonatkozó szerkezettel! A vonatkozó szerkezetből hiányzik az elem, amelyre a vonatkozó névmás utal. A THAT-es szerkezetben még ott van.

...where I have been	...ahol én már voltam
...that I have been here	...hogy már voltam itt

SZERKEZETEK – 1.

A kötőmód

Vedd észre, hogy egy teljes mondat, egy szituáció csak mentális és verbális tevékenységnek lehet tárgya: azokról csak gondolkodni vagy beszélni lehet. Ennek megfelelő igék tárgyaként használhatjuk.

Ha az ige jellege beszéd, gondolkodás, akkor a tárgya **belső kijelentés**:

I know that you go home.	Tudom, hogy hazamész.
I believe that you go home.	Hiszem, hogy hazamész.
I think that you go home.	Gondolom, hazamész.
I guess that you go home.	Úgy tippelem, hazamész.

Ha az ige (mondjuk a go – megy) önmagában azt is jelentheti, hogy menjek, menj, menjen, stb. akkor a „that I go” is azt fogja jelenteni: „hogy én menjek”. A „that he go”: hogy ő menjen, stb. Így tárgyként a That-tel is használhatjuk, és létrejön a **kötőmód**:

He advises that he go home.	Azt tanácsolja, hogy ő menjen haza.
He suggests that I go to the doctor.	Azt javasolja, hogy menjek orvoshoz.

A kötőmódban **az ige ragozására nincs szükség**, mert a személy, akinek tanácsoltak, valójában nem cselekszik. Ugyanúgy, mint a felszólításnál. A kérés, parancs elhangzik, de cselekvés nem biztos, hogy történik. Azt is figyeld meg, hogy a kötőmód tulajdonképpen felszólítás. Egy személynek egy másik személlyel van szándéka a jövőben. Éppen ezért azon igék mellett használatos, amelyekhez képest a cselekvés a jövőben történik, pl.: *ask* (that) – kéri, hogy; *command* (that) – parancsolja, hogy; *demand* (that) – elvárja, hogy, stb.

Ha az ige jellege felszólító, akkor a tárgya **belső felszólítás**:

I suggest that you go home.	Azt javaslom, menj haza.
I advise that you go home.	Azt tanácsolom, menj haza.
I order that you go home.	Azt rendelem el, hogy menj haza.
I command that you go home.	Azt parancsolom, menj haza.

A létezésnél még jobban látszik, hogy nincs ragozás:

I desire that you be the best.	Arra vágyom, hogy a legjobb legyél.
I ask that you be the best.	Azt kérem, hogy a legjobb legyél.
I propose that you be the best.	Javaslom, hogy a legjobb legyél.
I demand that you be the best.	Elvárom, hogy a legjobb legyél.

A kötőmód nemcsak magával egyidőben (belső kijelentés), magához képest a jövőre vonatkozóan (belső felszólítás) tud mondatot tárggyá tenni:

Ha az ige jellege bizonytalan, akkor a tárgya belső feltételes mód:

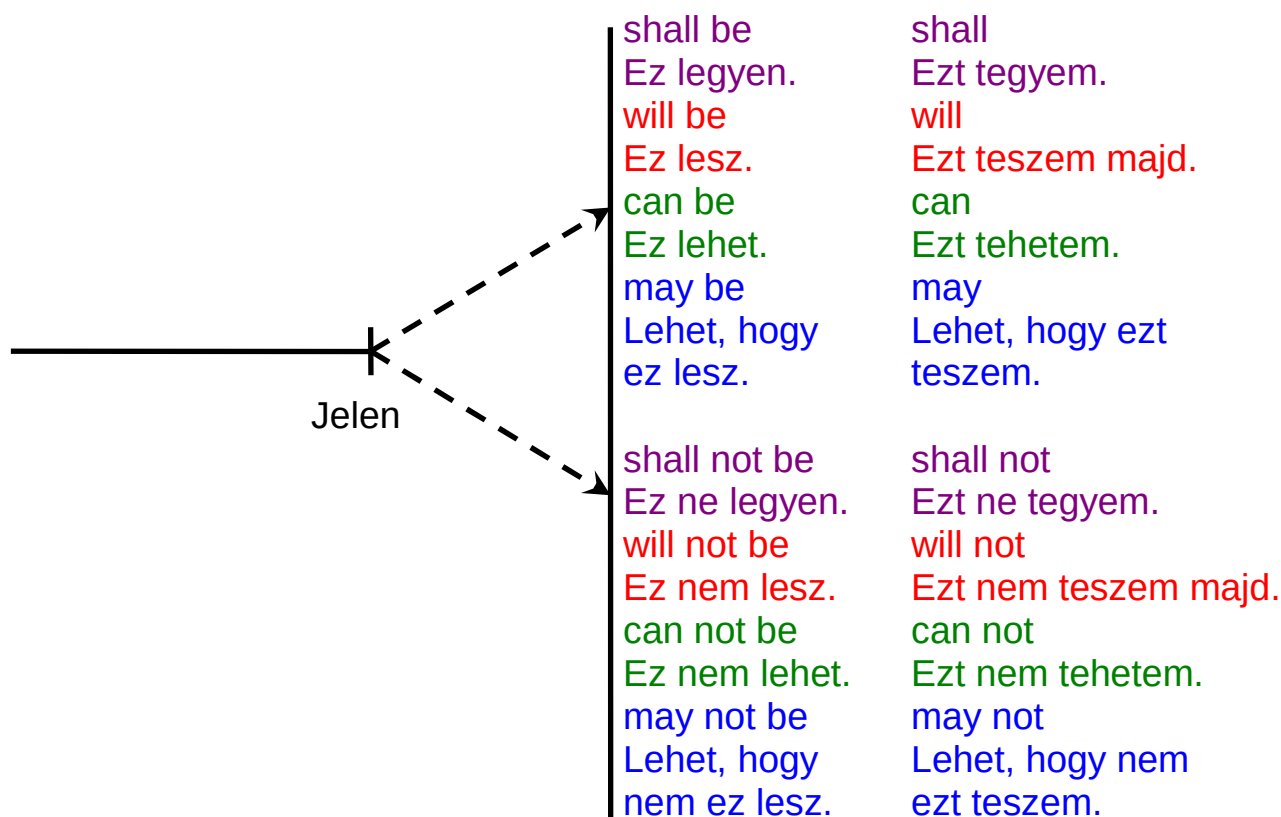
I wish that you were here.	Azt kívánom, hogy itt legyél (lennél).
I wish that you came home.	Azt kívánom, hogy hazajöjj (hazajönnél).
I wonder if you were away.	Tanakodom, hogy vajon távol voltál-e.
I wonder if you went away.	Tanakodom, hogy vajon elmentél-e.

Az IF-ről később olvashatsz bővebben.

SEGÉDIGE – 5.

Módbeli segédigék múltbeli alakja

A bizonytalan jövő

A módbeli segédigék jövőbeli lehetőségekről, azok megvalósulásáról beszélnek. Ez a jövőbeli „valószínűségi felhő” bizonytalan. A módbeli segédigék múltbeli alakja ezt a bizonytalanságot vezeti vissza a jövő idő múltjába: a jelenbe.

A módbeli segédigék értelmezését vezessük vissza a bizonytalan jelenbe:

1. WOULD – lenne, tenne (most)

WOULD NOT (WOULDN'T) – nem lenne, nem tenne (most)

I would (uud) go.	I'd (ájd) go.	Mennék.
You would be a doctor.	You'd (júd) be a doctor.	Orvos lennél.
She would not come.	She wouldn't (uudnt) come.	Ő nem jönne.
It would not work.	It wouldn't (uudnt) work.	Ez nem működne.
We would not be here.	We wouldn't (uudnt) be here.	Nem lennénk itt.

2. SHOULD – legyen/tegyen (most azonnal), kellene lennie/tennie, illene lennie/tennie

SHOULD NOT (SHOULDN'T) – ne legyen/tegyen (most), nem kellene, nem illene lennie

I should (sud) go.	I'd (ájd) go.	Mennem kéne.
You should be a doctor.	You'd (júd) be a doctor.	Orvosnak kéne lenned.
She should not come.	She shouldn't (sudnt) come.	Nem kéne jönnie.
It should not work.	It souldn't (sudnt) work.	Nem kéne működnie.
We should not be here.	We souldn't (sudnt) be here.	Nem kéne itt lennünk.

3. COULD – lehetne (most), tehetne, tudna lenni/tenni, bírna lenni/tenni

COULD NOT (COULDN'T) – nem lehet/tehet (majd), nem tudna, nem bírna lenni/tenni

I could (kud) go.		Mehetnék.
You could be a doctor.		Orvos lehetnél.
She could not come.	She couldn't (kudnt) come.	Jöhetne.
It could not work.	It souldn't (kudnt) work.	Nem működhetne.
We could not be here.	We souldn't (kudnt) be here.	Nem lehetnénk itt.

Illetve, a CAN tud lenni/tenni értelmét visszavezetve:

3. COULD – tudott lenni/tenni

COULD (COULDN'T) – nem tud lenni/tenni

I could (kud) go.		Mehettem.
You could be a doctor.		Lehattél orvos.
She could not come.	She couldn't (kudnt) come.	Jöhettél.
It could not work.	It souldn't (kudnt) work.	Nem működhetett.
We could not be here.	We souldn't (kudnt) be here.	Nem lehattunk itt.

4. MIGHT – lehet, hogy van; lehet, hogy tesz (most)

MIGHT NOT – lehet, hogy nincs; lehet, hogy nem tesz (most)

I might (májt) go.	Lehet, hogy megyek.
You might be a doctor.	Lehet, hogy orvos vagy.
She might not come.	Lehet, hogy nem jön.
It might not work.	Lehet, hogy nem működik.
We might not be here.	Lehet, hogy nem vagyunk itt.

A jelenben érkezik még egy módbeli segédige. Most azonnal kell, azaz muszáj: **MUST**.

5. **MUST** – muszáj, hogy legyen/tegyen, biztosan/nyilván úgy van/tesz
MUST NOT (MUSTN'T) – tilos lennie/tennie

I must (májt) go.		Muszáj mennem.
You must be a doctor.		Muszáj orvosnak lenned. Biztosan orvos vagy.
She must not come.	She mustn't come.	Tilos jönnie.
It must not work.	It mustn't work.	Tilos működni.
We must not be here.	We mustn't be here.	Biztosan nem vagyunk itt.

A „muszáj” ellentéte a tilos, és nem a „nem muszáj”. A „nem muszáj” helyén űr marad. Ezt tölti be a segédigének megmaradt **NEEDN'T**, a „nincs rá szükség, hogy”. A **NEEDN'T** – mivel csak a logikai űr betöltése okán maradt segédige – csak tagadásban segédige.

6. **NEEDN'T** – nincs rá szükség, hogy legyen/tegyen

I need (níd) not go.	I needn't (nídnt) go.	Nem muszáj mennem.
You need not be a doctor.	You needn't be a doctor.	Nem muszáj orvosnak lenned.
She need not come.	She needn't come.	Nem muszáj jönnie.
It need not work.	It needn't work.	Nem muszáj működni.
We need not be here.	We needn't be here.	Nem muszáj itt lennünk.

Még egy időt visszalépve (a bizonytalan múltba):

1. **WOULD HAVE** – lett volna, tett volna
WOULD NOT HAVE (WOULDN'T HAVE) – nem lett volna, nem tett volna

You would have done it.	You'd have done it.	Megcsináltátok volna.
They would not have been singing.	They wouldn't have been singing.	Nem énekeltek volna (eddig).

2. **SHOULD HAVE** – kellett volna lennie/tennie, illett volna lennie/tennie
SHOULD NOT (SHOULDN'T HAVE) – nem kellett, nem illett volna lennie/tennie

You should have done it.	You'd have done it.	Nem kellett volna megcsinálnotok.
They should not have been singing.	They shouldn't have been singing.	Nem kellett volna énekelniük (eddig).

3. COULD HAVE – lehetett/tehetett volna, tudott volna lenni/tenni
 COULD NOT HAVE (COULDN'T HAVE) – nem lehetett/tehetett, nem tudott, nem bírt volna lenni/tenni

You could have done it.		Meg tudtátok volna csinálni.
They could not have been singing.	They couldn't have been singing.	Nem tudtak volna énekelni (eddig).

4. MIGHT HAVE – lehet, hogy volt; lehet, hogy tett
 MIGHT NOT HAVE – lehet, hogy nem volt; lehet, hogy nem tett

You might not have done it.		Lehet, hogy nem csináltátok meg.
They might not have been singing.	They couldn't have been singing.	Lehet, hogy ők nem énekeltek (eddig).

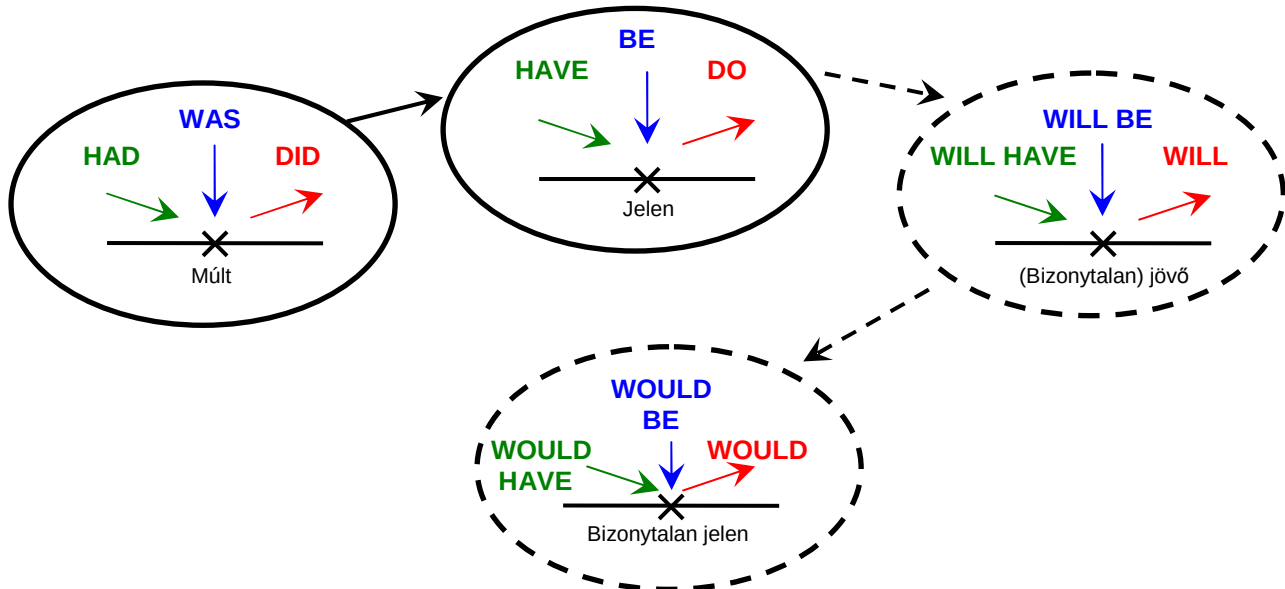
5. MUST HAVE – muszáj úgy lennie, hogy volt/tett; biztosan/nyilván volt/tett
 MUST NOT HAVE (MUSTN'T HAVE) – muszáj úgy lennie, hogy nem volt/tett, biztosan/nyilván nem volt/tett

You must have done it.		Nyilván megcsináltátok.
They must not have been singing.	They mustn't have been singing.	Ők nyilván nem énekeltek (eddig).

6. NEEDN'T HAVE – nem lett volna rá szükség, hogy legyen/tegyen

You need not have done it.	You needn't have done it.	Nem lett volna muszáj megcsinálnotok.
They need not have been singing.	They needn't have been singing.	Nem lett volna muszáj énekelniük (eddig).

Az angol igeidők térképe

A jövő bizonytalanságát a jelenben megtartja a jelenbeli és a múltbeli (befejezett) feltételes mód.

Az alternatív létezés a **WOULD BE**, az alternatív cselekvés a **WOULD**, míg a jelenben befejezett alternatíva (tehát a feltételes múlt) a **WOULD HAVE** lesz. A **WILL** és a **WOULD** helyén a többi módbeli segédige is használható.

I would be a doctor. – Én orvos lennék.
You would go home. – Te (most) hazamennél.
He would have come. – Ő (mostanra) megjött volna.

Minden szerekezetet az alternatív jelenben értelmez a **WOULD**:

I (do) have a key. – Van egy kulcsom.
I would have a key. – Lenne egy kulcsom.

They are running. – Futnak (éppen).
They would be running. – Futnának (éppen).

She has been jumping. – Ő (eddig) ugrált.
She would have been jumping. – Ő (eddig) ugrált volna.

KIEGÉSZÍTÉS – 6.

Az IF

Az IF a THAT bizonytalan párja:

that	hogy
if	hogyha, hogy vajon-e

I know where you are.	Tudom, hogy hol vagy.
I know that you are here.	Tudom, hogy itt vagy.
I don't know if you are here.	Nem tudom, hogy itt vagy-e.

I know when you come.	Tudom, hogy mikor jössz.
I know that you come now.	Tudom, hogy most jössz.
I don't know if you come now.	Nem tudom, hogy most jössz-e.

Az IF a WHEN bizonytalan párja is:

when	amikor
if	ha egyáltalán

A bizonytalan jövőt, az alternatív jelent és múltat nem tudjuk biztos pillanathoz kötni, ezért az időhatározónk vonatkozó névmása az IF (Ha egyáltalán) lesz, hiszen:

Bizonytalan mikor = Ha (egyáltalán)

I go when you arrive. – Megyek, amikor te jössz.

I go if you arrive. – Megyek, ha te jössz.

I will go when you arrive. – Menni fogok, amikor te jössz.

I will go if you arrive. – Menni fogok, ha te jössz.

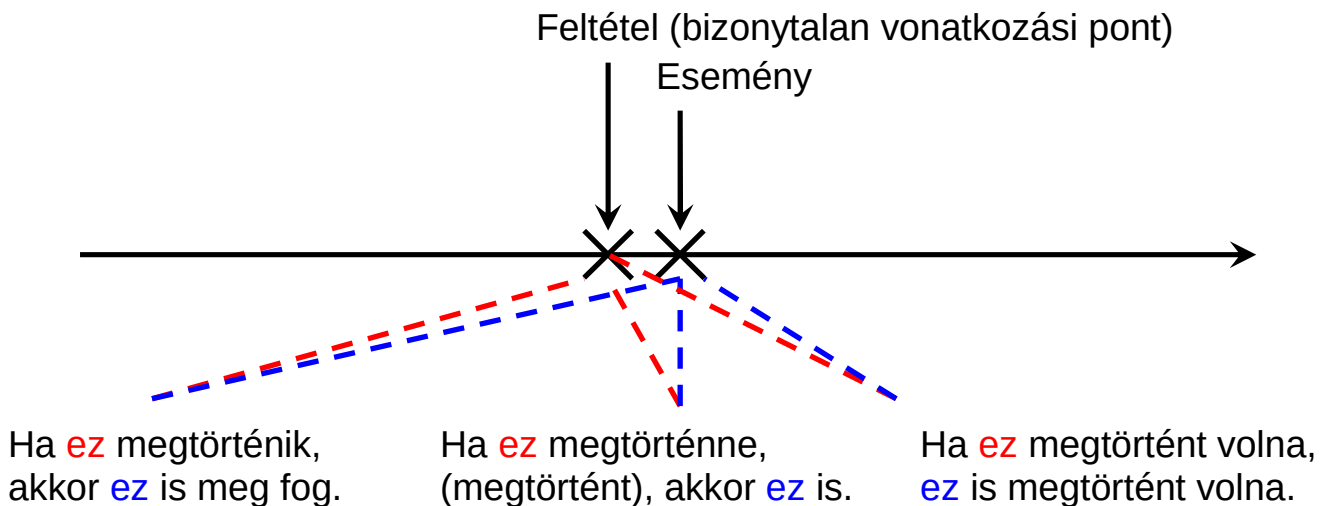
Látható tehát, hogy az „If-es” mellékmondat valójában bizonytalan *időhatározó*. Ezért kerülhet a mondat elejére is.

If you arrive, I will go. – Ha te jössz, menni fogok.

SZERKEZETEK – 2.

A feltételes mód

A feltételes mód lényege: a fő cselekvést megelőzi a feltétel, amelyet bizonytalan időhatározóval jelzünk (vonatkozói formában).

A feltételes mód jövőbeli, jelenbeli és múltbeli formája között csak a nézőpont a különbség.

A feltétel mindig megelőzi a fő eseményt, amely eleve bizonytalan – hiszen feltételhez kötött. Ezért a fő cselekvést mindig bizonytalan segédigével képezzük (WILL vagy WOULD).

Jövőbeli feltételes mód:

I will go if you arrive.	Menni fogok, ha te megérkezel.
---------------------------------	---------------------------------------

Jelenbeli feltételes mód (mindkét mondatrészben egy-egy igeidőt visszalépünk). Vedd észre, hogy a feltétel a nézőpontunkból már múlt, ezért is indokolt a múlt idejű ragozás:

I would go if you arrived.	Mennék, ha te megérkeznél (megérkeztél volna).
-----------------------------------	---

Múltbeli feltételes mód (mindkét mondatrészt tovább toljuk a múlt felé a befejezettséggel):

I would have gone if you had arrived.	Mentem volna, ha te megérkeztél volna.
--	---

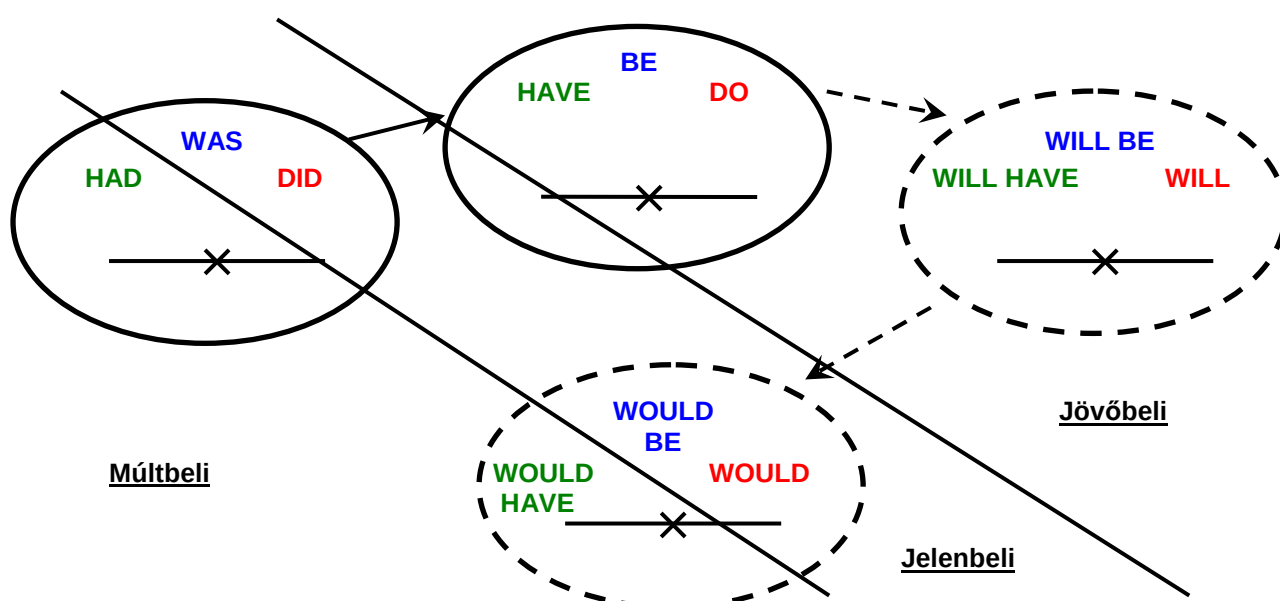
A feltétel mindig megelőzi a fő eseményt. Ezt jelzi az is, hogy a jelen mellett jövőt; a múlt mellett bizonytalan jelent; a régmúlt mellett bizonytalan befejezett jelent használunk.

Határozó, tehát a mondat elején is lehet.

If you arrive, I will go.	Ha megérkezel, menni fogok.
If you arrived, I would go.	Ha megérkeznél, mennék.
If you had arrived, I would have gone.	Ha megérkeztél volna, mentem volna.

A fő mondat mindig bizonytalan igeidőben készül el, hiszen a feltétel nem biztos, hogy teljesül. Tehát: módbeli segédigével képezzük. Így a WILL és a WOULD helyett a többi módbeli segédigét is értelemszerűen használhatjuk.

I can come if you are here.	Jöhetek (majd), ha itt vagy.
She should go if you came.	Mennie kellene, ha te jönnél.
They could have gone if you had called me.	Elmehettek volna, ha hívtál volna.
I may be here if she comes.	Lehet, hogy itt leszek, ha ő jön.
We could speak if you called.	Tudnánk beszélni, ha hívnál.
He might have gone if you had been alone.	Lehet, hogy elment volna, ha egyedül lettél volna.

SZERKEZETEK – 3.

A közvetített beszéd

Ha az igeidőkkel tisztában vagy, már a Reported speech sem lehet meglepő.

A magyar „Függőbeszéd” elnevezés is félrevezető lehet. A függőbeszéd, ahogy azt a szerkezet angol neve is takarja: közvetített beszéd. Beszámolok arról, hogy valaki mond, mondott valamit:

**„I am a doctor.” – „Orvos vagyok”
„I cure people.” – „Embereket gyógyítok.”
„I have prepared.” – „Felkészültem.” (Felkészült lettem.)**

A mondat személye ő lesz, és ha éppen abban a pillanatban mondom el, amit mond, akkor jelen időben közvetíték:

**He says that he is a doctor. – Ő azt mondja, hogy ő egy orvos.
He says that he cures people. – Ő azt mondja, hogy ő embereket gyógyít.
He says that he has prepared. – Ő azt mondja, hogy ő felkészült.**

Viszont, ha másnap mondom el neked, akkor a fő segédigével visszalépek a múltba, hiszen akkor volt igaz rá, amit mondott. (Vedd észre, hogy az ő eredeti mondata lesz a mondat tárgya, tehát a That-tal kötöm.)

He (did say) said that... – Ő azt mondta, hogy...

Ezért a mondat másik felében lévő segédigével is vissza kell lépnem:

**He said that he was a doctor. – Mondta, hogy ő orvos (volt, amikor mondta).
He said that he cured people. – Mondta, hogy embereket gyógyít. (így volt, amikor mondta).
He said that he had prepared. – Mondta, hogy ő felkészült (mire ezt mondta).**

E logika akkor sem változik, ha az eredeti mondat jövő időben van:

**„I will be a doctor.” – Orvos leszek.
„I will cure people.” – Embereket fogok gyógyítani.
„I will have prepared.” – Fel leszek készülve (addigra).**

Visszalépünk a múltba a segédigével (a Will-ből természetesen Would lesz)

He said that he would be a doctor. – Mondta, hogy orvos lesz. (lenne)
He said that he would cure people. – Mondta, hogy embereket fog gyógyítani.
He said that he would have prepared. – Mondta, hogy fel lesz készülve (addigra).

Itt az is látszik, hogy ahhoz képest, amikor mondta, az események kimenetele bizonytalan volt – hiszen a számára az a jövő volt.
 Ha az eredeti mondat múlt időben volt, akkor is egy lépést visszalépünk:

„I was happy.” – Boldog voltam.
He said that he had been happy. – Azt mondta, hogy (annakelőtte) boldog volt.

Ha a mondat jelenbeli feltételes módban volt, múltbeli feltételes módot használunk:

„I would be skiing.” – Síelnék (éppen).
He said that he would have been skiing. – Azt mondta, hogy éppen síelt volna.

A kérdésről ugyanúgy bizonytalansággal számolunk be, amelyet a beszélő használt.

„Is she gone?” – Ő elment?
He asked if she was gone.

A felszólításhoz három lehetőségünk is van. Beszámolhatunk kötőmóddal:

„Go.” – Menj.
He asked that I go. – Arra kért, hogy menjek.

Használhatjuk a felszólítás segédigéjét, a Shall-t, természetesen bizonytalan jelenben:

He said that I should go. – Azt mondta, hogy mennem kellene.

Vagy az Infinitive felszólító jellegét.

He told me to go. – Megmondta nekem, hogy menjek. Elküldött.

SZERKEZETEK – 4.

A műveltetés

A határozatlan alakban a „to” azaz „-nak/-nek” „-hoz/-höz” képző elválasztja az igét a cselekvéstől, hogy általánosságban, annak megtörténte nélkül beszélhessünk róla.

to drink – iváshoz, inni, hogy igyál

Az igének felszólító ereje „menjek, menjél, menjen, stb” a jövőbe mutató jellege miatt van, amely – személyében is – határozatlan. Tárgyként (főnévi formában, főnévi igenévként) használható jövőbeli szándéokra akár magára a cselekvőre, akár másik személyre utal:

He wants to go. – Menni akar. Azt akarja, hogy (ő maga) menjen.

He wants me to go. – Azt akarja, hogy én menjek.

Így megérkezünk a *műveltetés*hez.

Az ige és az Infinitive jövőbe mutató jellege – ugyanúgy, mint a felszólításnál – segít létrehozni a formát: valaki egy másik személy cselekvése hatására fog cselekedni. A műveltetés tehát elérni valakinél egy (későbbi) cselekvést.

A műveltetés három leggyakoribb formája (mindháromnak jó fordítása a „Megcsináltatja/megcsináltatta velem.”):

Get (elkap, vesz)

He gets me to do it. Rávesz, hogy megtegyem.

He got me to do it. Rávett engem, hogy megtegyem.

Have (birtokol, szerez)

He has me do it. Engem szerez, használ arra, hogy megtegyem.

He had me do it. Engem szerzett, használt arra, hogy megtegyem.

Make (készít, készíttet)

He makes me do it. Arra készíttet, hogy megtegyem.

He made me do it. Arra készíttetett, hogy megtegyem.

Figyeld meg, hogy a „have” és a „make” esetén „to nélküli Infinitive-et” használunk. Mindjárt megnézzük, hogy miért.

A leggyakoribb három példán túl további műveltető igéket is használhatunk:

Force (kényszerít)

He forces me **to** do it. Rákényszerít, hogy megtegyem.
He forced me **to** do it. Rákényszerített, hogy megtegyem.

Let (hagy)

He lets me do it. Hagyja, hogy megtegyem.
He let me do it. Hagyta, hogy megtegyem.

Allow (megenged)

He allows me **to** do it. Megengedi, hogy megtegyem.
He allowed me **to** do it. Megengedte, hogy megtegyem.

Ahogy korábban láttuk, a „to” képző eltávolítja az igét a cselekvéstől. Itt is ugyanez történik. Ahol nagyobb erő kifejtésre van szükség, ott „távolabb” van tőlünk a műveltetés eredménye.

Infinitive – nagyobb erő kifejtés	To nélküli Infinitive – kisebb erő kifejtés
Get	Have
Rávesz, eléri nálam, hogy megtegyem, pedig nem az én dolgom lenne.	Engem szerez, hív, hogy megtegyem, mert ez az én dolgom.
Force	Make
Fizikai erővel kényszerít.	Készítet, akár csak a jelenlétével.
Allow	Let
Engedi. (Ha mást nem, legalább bólint.)	Hagyja. (Ehhez meg sem kell mozdulnia.)

De nem érnek itt véget a lehetőségek. A műveltetés – mivel két cselekvés – szorzásművelet: ige x ige(név).

Az ige és az igealakok kombinációi mögött, ha nem is mindig műveltetési formákat találunk, könnyen érthető kifejezések bújnak meg.

He got me going. – (Mozgásra vett rá.) Megmozgatott bennem valamit.

He got me thinking. – (Gondolkodásra vett rá.) Elgondolkodtatott.

He kept me waiting. – (Várakozván tartott.) Megvárakoztatott.

He let me go. – (Hagyott elmenni.) Elengedett.

He wanted me gone. – (Elmenve akart engem tudni.) Nem akarta, hogy ott legyek.

He wanted me going. – (Menvén/úton akart engem tudni.) Azt akarta, hogy elmenjek.

He made me cry. – (Síráásra készítetett.) Megríkatott.

He made me laugh. – (Nevetésre készítetett.) Megnevettetett.

He had me go. – (Elérte, hogy elmenjek.) Elküldött.

He had it done. – (Elérte, hogy ez meg legyen csinálva.) Megcsináltatta.

He had it coming. – (Ezt ő maga felé kényszerítette.) Megérdemelte.

He stopped me to ask it. – Megállított, hogy megkérdezze.

KIEGÉSZÍTÉS – 7.

A mondat szófajváltása

Az igealakok pontos koncepciója egész mondatok határozói és főnévi formáinak megértésében is segít. Pl.:

A „He is a doctor.” mondat igéjét (a BE-t) látjuk folyamatos alakban a „Being a doctor” kifejezésben:

Being a doctor, he has cured a lot of people. – Orvos lévén sok embert meggyógyított.

Ugyanennek a mondatnak a főnévi formája készül el a folyamatos alakkal formailag megegyező Gerundium (főnév) használatával:

Being a doctor is good. – Orvosnak lenni jó.

Ugyanígy a birtokló „I have a car.” mondatot is főnévvé alakíthatjuk:

Having a car is fantastic. – Csodás, hogy van egy autóm. (Autót birtokolni csodás.)

Befejezett cselekvésből („I have been swimming”.) is készíthetünk folyamatos alakot:

Having been swimming, I am tired. – (Idáig úszván) Lévén, hogy (eddig) úsztam, fáradt vagyok.

Látszik, hogy az egész mondatra vonatkozó határozó – mint az időhatározó – a mondat elejére kerülhet. Ezért abban az esetben, ahol látszólag nem igaz a Személy Segédige Információ, ne ijedj meg: a fő mondatra igaz, márpedig a főmondat itt: **I am tired. – Fáradt vagyok.**

A mondat eleje határozó, a létezés hogyanja. A vessző éppen ilyenkor kötelező – elválasztja a fő mondattól a mellékes információt.

SZERKEZETEK – 6.

A passzív szerkezet

Bármilyen szerkezetet passzívvá lehet tenni (kivéve a passzív szerkezetet). Ehhez azt kell tennünk, hogy az új mondatot az eredeti tárgyával kezdjük, és az eredeti szerkezeten belül – a struktúráját változtatlanul hagyva – a cselekvés a BE segédigével, befejezett formára alakítjuk át.

A passzív szerkezet ismérvei:

A SZEMÉLY a cselekvés tárgya, az rá vonatkozik.

A cselekvés szükségszerűen befejezett formát ölt.

A cselekvés elvégzője nem számít.

A cselekvésből létezésre vált.

Cselekvés

I do it.	It is done.
Én megcsinálom ezt.	Ez meg van csinálva.

Befejezett cselekvés

I have done it.	It has been done.
Megtettem ezt.	Ez meg lett téve.

Folyamatos cselekvés

I am doing it.	It is being done.
Ezt én csinálom (éppen).	Ezt (éppen) csinálják.

Folyamatos befejezett cselekvés

I have been doing it.	It has been being done.
Én ezt csináltam (idáig).	Ez (idáig) volt csinálva.

Módbeli cselekvések

I can do it.	It can be done.
Megtehetem.	Ez meg lehet téve.

I could do it.	It could be done.
Megtehettem.	Ezt meg lehetett tenni.
Megtehetném.	Ezt meg lehetne tenni.

I could have done it.	It could have been done.
Megtehettem volna.	Meg lehetett volna tenni.

I could have been doing it.	It could have been being done.
Csinálhattam volna ezt (eddig).	Ezt (eddig) lehetett volna csinálni.

I will do it.	It will be done.
Meg fogom tenni.	Meg lesz téve.

I would do it.	It would be done.
Megtenném.	Meg lenne téve.

I would have done it.	It would have been done.
Megtettem volna.	Meg lett volna téve.

I would have been doing it.	It would have been being done.
Csináltam volna ezt (idáig).	Ezt (idáig) csinálták volna.

Összefoglalás

Készíts felszólító mondatokat

Be a doctor.	Legyél orvos.
Come here.	Gyere ide.
Sit .	Ülj.
Have a seat.	Legyen egy ülőhelyed! (Ülj le.)

Alkoss vonatkozó formájú helyhatározókat!

Where I am sitting ...	Ahol ülök (éppen)...
Where I was ...	Ahol voltam...
Where it sleeps ...	Ahol ez alszik...
Where we have built a house ...	Ahol felépítettünk egy házat...

Alkoss vonatkozó formájú időhatározókat!

When I am sitting ...	Amikor (éppen) ülök...
When I was a kid ...	Amikor gyerek voltam...
When it sleeps ...	Amikor ez alszik...
When we have built a house ...	Amikor(ra) majd felépítettünk egy házat...

Használd a vonatkozó formájú határozókat!

A boy dances <u>where I am sitting</u> .	Egy fiú táncol ott, ahol ülök (éppen).
<u>Where I was yesterday</u> , a car is parking .	Ahol tegnap voltam, (most) egy autó parkol (éppen).
<u>Where it sleeps</u> , the bed is soft .	Ahol ez alszik, ott az ágy puha.
We buy the land <u>where we have built a house</u> .	Megvesszük a földet, ahol felépítettünk egy házat.

<u>When I am sitting</u> , my back hurts .	Amikor (éppen) ülök, a hátam fáj.
<u>When I was a kid</u> , I went to the cinema .	Amikor gyerek voltam, moziba mentem.
<u>When it sleeps</u> , the house is quiet .	Amikor ez alszik, a ház csendes.
<u>When we have built a house</u> , we move in .	Amikor(ra) majd felépítettünk egy házat, beköltözünk.

Alkoss tárgyi mellékmondatokat! (Használd a THAT-et!)

...that you are here	...hogy te itt vagy
...that we (do) go home	...hogy mi hazamegyünk
...that the house has been built	...hogy a ház fel lett építve
...that the doctor is you	...hogy az orvos te vagy

Használd a tárgyi mellékmondatokat!

I (do) know that you are here.	Tudom, hogy te itt vagy.
I (do) think that we go home.	Azt hiszem, hogy mi hazamegyünk.
I (do) say that the house has been built.	Azt mondom, hogy a ház fel lett építve.
I (do) guess that the doctor is you.	Azt tippelem, hogy az orvos te vagy.

Használj tárgyi mellékmondatokat felszólító igék mellett! (kötőmód)

I (do) ask that you be here.	Kérem, hogy legyél itt.
I (do) suggest that we go home.	Javaslom, hogy menjünk haza.
I (do) order that you build the house.	Elrendelem, hogy építsd fel a házat.
I (do) recommend that the doctor be you.	Ajánlom, hogy az orvos te legyél.

Használd a módbeli segédigéket!

I can come at 8.	Tudok jönni 8-kor.
You will close the door.	Becsukod majd az ajtót.
The dog may sleep in my car.	A kutyának szabad a kocsimban aludnia.
We shall be who you are.	Az kell, hogy legyünk, akik ti vagytok.
I could come at 8.	Tudnék 8-kor jönni.
You would close the door.	Becsuknád az ajtót (most).
The dog might sleep in my car.	A kutyának szabadna a kocsimban aludnia.
We should be who you are.	Az kellene, hogy legyünk, akik ti vagytok.
They must be under 30.	Ők nyilván 30 alatt vannak.
I could have come at 8.	Tudtam volna 8-kor jönni.
You would have closed the door.	Becsuktad volna az ajtót.
The dog might have slept in my car.	Lehet, hogy a kutya a kocsimban aludt.
We should have been who you are.	Annak kellett volna lennünk, akik ti vagytok.
They must have been under 30.	Ők nyilván 30 alatt voltak.

Alkoss bizonytalan időhatározókat!

If I am sitting ...	Ha én (éppen) ülök...
If I were a kid ...	Ha gyerek volnék...
If it sleeps ...	Ha ez alszik...
If we had built a house ...	Ha felépítettünk (volna) egy házat...

Készíts feltételes mondatokat a bizonytalan időhatározókkal!

<u>If I am sitting</u> , you will speak .	Ha én (éppen) ülök, te beszélni fogsz.
<u>If I were a kid</u> , I could play .	Ha gyerek volnék, tudnék játszani.
I won't come if it sleeps.	Nem jövök, ha ez alszik.
We could have been here <u>if we had built a house</u> .	Itt lehettünk volna, ha felépítettünk volna egy házat.

Egyeztesd időben a tárgyi mellékmondat segédigéjét a főmondatéval! (függőbeszéd)

I am here .	Itt vagyok.
...that he is here	...hogy itt van
He said <u>that he was here</u> .	Azt mondta, hogy itt van.
We are friends .	Barátok vagyunk.
...that we are friends	...hogy barátok vagyunk
I thought <u>that we were friends</u> .	Azt gondoltam, hogy barátok vagyunk.
It will be raining .	Esni fog (folyamatosan).
...that it will be raining .	...hogy esni fog.
He wondered <u>if it would be raining</u> .	Tanakodott, hogy vajon esni fog-e.
We should be friends .	Barátoknak kéne lennünk.
...that they should be friends .	...hogy barátoknak kéne lenniük.
He knew <u>that they should have been friends</u> .	Tudta, hogy barátoknak kellett volna lenniük.

A szófajok közötti átjárás, az igék és igealakok kombinációi beláthatatlan mennyiségű formát hozhatnak létre – ezáltal nő egy mondat, és így növekednek a lehetőségeink végtelenre. Mégis, mindig ugyanazoknak a törvényszerűségeknek engedelmeskednek.

Az igék (vagy egész mondatok) szófajt váltanak, a mondatok vonatkozói alakban felveszik a határozók vagy főnevek formáját, a főnevekből elöljáróval határozói alak készül.

Ha érted, hogy hogyan készülnek el, megfordíthatod a folyamatot. Láthatod, ahogy a szemed előtt omlik darabjaira – főnévi, határozói szerkezetekre és ige kombinációkra – a mondat. A fő mondat megtalálásában pedig vesszők segítenek.

Mindig keresd meg a segédigét, lásd meg a vonatkozói formákat, az elöljárós szerkezeteket, és bármilyen mondat könnyen értelmezhetővé válik.

Mindig a mintákat keresd, és egyre nagyobb szerkezeteket fogsz tudni befogadni. A fogalmazáshoz ugyanígy állj hozzá: tudd, hogy az egyszerű kifejezésekből hamarosan választékos beszédre váltasz, pusztán a szófajok és a szórend mélyebb ismeretével.

Sok sikert!

TARTALOMJEGYZÉK

I. rész	2
A kijelentés	7
A személyes névmás	8
A létezés (a BE)	9
A BE segédige információja.....	10
A cselekvés (a DO).....	11
A DO segédige információja	12
A bővített főnév – a főnévi szerkezet	14
Az ige tartozékai.....	18
A rövidítés.....	21
Elöljárók	22
A kérdés	25
A tagadás	29
A képzés.....	30
A Gerundium főnév	31
A válasz	32
Összefoglalás	34
II. rész	46
Az igenevek	49
A folyamatban lévő cselekvés igeneve.....	50
A befejezett cselekvés igeneve.....	51
A jövőbe mutató cselekvés igeneve.....	52
A cselekvő létige (a HAVE).....	57

A befejezett cselekvés	58
A befejezett létezés	60
A biztos jövőbeli cselekvés.....	62
A teljes jelen idő.....	63
A múlt idő.....	66
A jövő idő	69
Konstruált személy	71
A birtoklás.....	75
Módbeli segédigék	77
Az angol igeidők térképe	79
Összefoglalás	80
III. rész	86
A felszólítás	88
Az idő- és a helyhatározó	89
A THAT	91
A kötőmód	92
Módbeli segédigék múltbeli alakja	94
Az angol igeidők térképe	98
Az IF.....	99
A feltételes mód	100
A közvetített beszéd.....	102
A műveltetés.....	104
A mondat szófajváltása	107
A passzív szerkezet	108
Összefoglalás	110

